

**Národná protidrogová stratégia Slovenskej
republiky na obdobie rokov 2021-2025
s výhľadom do roku 2030**

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK.....	3
1. PREHLAD A PROCES PRÍPRAVY MATERIÁLU.....	6
1.1. Úvod.....	6
1.2. Východiská pre tvorbu materiálu	7
1.2.1 Aktuálna situácia v drogovej oblasti v SR a trendy do najbližšej budúcnosti.....	7
1.2.1.1. Aktuálna situácia.....	7
1.2.1.2. Predpokladané trendy do najbližšej budúcnosti.....	11
1.2.2. Nadväznosť na predchádzajúce stratégie a legislatívne ukotvenie drogovej problematiky na Slovensku	11
1.2.2.1. Participujúce subjekty NPS	12
1.2.2.1.1. Rada vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku (ďalej len "Rada").....	12
1.2.2.1.2. Charakteristika participujúcich subjektov v rámci NPS.....	12
1.3. Právny a politický kontext.....	22
1.3.1. Slovenský politický kontext	22
1.3.2. Európsky a medzinárodný politický kontext - východiska pre tvorbu materiálu.....	23
1.3.2.1. Stratégia EÚ pre bezpečnostnú úniu (na roky 2020-2024).....	24
1.3.2.2. Protidrogový program a akčný plán EÚ na boj proti drogám na roky 2021-2025. ..	25
2. OBSAH STRATÉGIE.....	26
2.1. I. Znižovanie ponuky drog.....	26
2.2. II. ZNIŽOVANIE DOPYTU PO DROGÁCH.....	28
2.3. III. RIEŠENIE ŠKÔD SÚVISIACICH S DROGAMI.....	30
2.4. IV. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA	30
2.5. V. VÝSKUM, INOVÁCIA A PROGNÓZA.....	31
2.6. VI. KOORDINÁCIA, RIADENIE A VYKONÁVANIE	31
3. SÚČASNÉ A PLÁNOVANÉ MOŽNOSTI FINANCOVANIA NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ.....	31
4. VEREJNÉ KONZULTÁCIE	32
5. KOORDINÁCIA PROGRAMU	32
6. HARMONOGRAM REALIZÁCIE	32
7. ZÁVER.....	32

ZOZNAM SKRATIEK

AA	anonymní alkoholici
AN	anonymní narkomani
AI-anon	anonymní spoluzávislí
AP	akčné plány
CDR	centrum pre deti a rodinu
CND	Komisia pre omamné látky
CPLDZ	Centrum pre liečbu drogových závislostí
CPLDZ BA	Centrum pre liečbu drogových závislostí v Bratislave
CPPPaP	Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
ČOV	Čistiarne odpadových vôd
DeD	detský domov
DRD	klúčový indikátor monitorovania úmrtí v súvislosti s drogami (Drug Related Deaths)
DRID	klúčový indikátor infekčných ochorení súvisiacich s drogami (Drug Related Infectious Diseases)
EK	Európska komisia
EMCDDA	Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť
EMPACT	Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám kriminality
ES	Európske spoločenstvo
ESPAD	Projekt európskeho školského prieskumu o alkohole a iných drogách
EÚ	Európska únia
EUCPN	Európska sieť na prevenciu kriminality
EUROJUST	Agentúra Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach
Europol	Európsky policajný úrad so sídlom v Haagu
FIU	finančné spravodajské jednotky
FRONTEX	Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž
FS	finančná správa
HAWALA	metóda neformálneho prevodu peňazí
HaZZ	Hasičský a záchranný zbor
HDG	Horizontálna pracovná skupina pre drogy Rady EÚ
ILO	Medzinárodná organizácia práce
IMO	Medzinárodná námorná organizácia
INCB	Medzinárodná rada pre kontrolu narkotík
KEÚ PZ	Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru
KCHL CO	chemické laboratórium Civilnej ochrany
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZJ OHCP	mobilná zásahová jednotka odboru hraničnej a cudzineckej polície

*Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 - 2025
s výhľadom do roku 2030*

MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NAKA PPZ	Národná kriminálna agentúra PPZ
NMCD	Oddelenie monitorovania drog - Národné monitorovacie centrum pre drogy
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NPL	nové psychoaktívne látky
NPDJ	Národná protidrogová jednotka
NPS	Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2020
OKPS	Oddelenie koordinácie protidrogovej stratégie
OKPSMD	Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky
OPL	omamné a psychotropné látky
OSN	Organizácia spojených národov
OZ	občianske združenie
PDC NAKA PPZ	protidrogová centrála NPDJ Prezídia Policajného zboru
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PDU	klúčový indikátor problémového užívania drog (Problem Drug Use)
PZ	Policajný zbor
Protidrogový program EÚ	Protidrogový program a akčný plán EÚ na boj proti drogám na roky 2021-2025
PPS	poradensko-psychologické služby
PPU OPP KR PZ	policajný pohotovostný útvar odboru poriadkovej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru
PPZ	Prezídium Policajného zboru
Rada	Rada vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku
REITOX	Medzinárodná informačná sieť o drogách a drogovej závislosti
RP	resocializačný program
RPPS	Referáty poradensko-psychologických služieb úradov práce, sociálnych vecí a rodiny
RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
SIENA	komunikačný kanál Europolu
SM	Stála misia
SPODaSK	sociálnoprávna ochrana detí a sociálnej kurately
spoločné pracovisko	spoločné pracovisko Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky
SR	Slovenská republika
Stratégia	Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021-2025 s výhľadom do roku 2030
Stratégia EÚ	Stratégia EÚ v oblasti drog na obdobie rokov 2021 – 2025
Stratégia pre bezpečnosť	Stratégia EÚ pre bezpečnostnú úniu
TAD	školský prieskum Tabak-alkohol-drogy
TDI	klúčový indikátor dopytu po liečbe
ÚKSUP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
UNODC	Úrad pre drogy a kriminalitu Organizácie spojených národov
UOU PPZ	útvar osobitného určenia Prezídia Policajného zboru
Úrad PSVaR	úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
WHO	Svetová zdravotnícka organizácia

zákon č.139/1998 Z. z.	Zákon č.139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov
ZVJS	Zbor väzenskej a justičnej stráže

1. PREHLAD A PROCES PRÍPRAVY MATERIÁLU

1.1. Úvod

Drogová problematika, tak ako ostatné oblasti nášho života, podlieha zmenám a vývoju. V minulosti spoločnosť čelila heroínovej epidémii a v tej dobe novému javu - drogovej závislosti ako takej, sociálnej exklúzii drogovo závislých, drogovej trestnej činnosti. Samotné chápanie a vnímanie drogovej závislosti bolo prevažne z pohľadu represívneho, kde prioritou bolo znižovanie ponuky drog na trhu, boj proti organizovanému zločinu, kriminalizácia drogovo závislých.

Tak ako sa mení doba, mení sa aj vývoj v drogovej oblasti a opatrenia s tým súvisiace. Chronologicky posledná stratégia (Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 - 2020 (ďalej len "NPS")¹ - v poradí piata od roku 1995 - už plne akcentovala vyvážený prístup Európskej únie (ďalej len "EÚ") medzi dopytom po drogách a ponukou drog, a to aj terminologicky. Národný program boja proti drogám sa zmenil na Národnú protidrogovú stratégiu. NPS na zatiaľ najdlhšie osemročné obdobie, bola základným politickým dokumentom v tejto oblasti. Zhodnotenie plnenia cieľov realizovaných prostredníctvom úloh a opatrení v dvoch časových obdobiach Akčných plánov (ďalej len "AP") I. AP na obdobie 2013-2016 a II.AP na obdobie 2017-2020 je predmetom Hodnotiacej správy o plnení úloh vyplývajúcich z NPS.

NPS, prijatá v roku 2013, sa primárne zaoberala riešením problematiky **nelegálnych drog**. Podobne ako Protidrogová stratégia EÚ na obdobie 2013 – 2020² bola aj NPS vybudovaná na dvoch pilieroch orientovaných na:

- I) dopyt po drogách,
- II) redukciu ponuky drog

a na troch prierezových témach zameraných na koordináciu, medzinárodnú spoluprácu a výskum, informácie, monitorovanie a hodnotenie.

Prvým cieľom bolo **prispieť k zníženiu dopytu po drogách, závislosti od drog a zdravotných a sociálnych rizík súvisiacich s drogami**. Prispieť k potláčaniu drogovej kriminality a nelegálneho trhu s drogami a prekuzormi a **k redukcii dostupnosti nelegálnych drog a nových psychoaktívnych látok** (ďalej len "NPL"). Podporiť **viacúrovňovú koordináciu** prostredníctvom aktívnej diskusie a analýzy vývoja a výziev v oblasti drog na regionálnej a národnej úrovni. Prispieť k lepšiemu **šíreniu výsledkov monitorovania, výskumu a hodnoteniu** a lepšiemu porozumeniu všetkých aspektov drogovej problematiky s cieľom poskytnúť komplexné podklady pre tvorbu politík a opatrení. Posilniť dialóg a **spoluprácu** v rámci EÚ, s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami v oblasti znižovania dopytu a znižovania ponuky drog.

Od roku 2012 drogová problematika medzi prioritami vládnych programov nefigurovala. V oblasti medzinárodnej spolupráce vládne programy zdôraznili spoluprácu v rámci globálnych protidrogových programov Úradu pre drogy a kriminalitu Organizácie spojených národov (ďalej len "UNODC"). V oblasti zdravotnej politiky, ochrany a podpory zdravia sú to opatrenia voči fajčeniu, alkoholu a drogám. Aktuálny vládny program na obdobie rokov 2020-2024 sa v oblasti zdravotníctva po prvý krát koncentruje na oblasť duševného zdravia³.

¹ <https://www.health.gov.sk/?protidrogova-politika>

² Protidrogová stratégia EÚ na obdobie 2013 – 2020; [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XG1229\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XG1229(01)&from=EN)

³ <https://www.health.gov.sk/Clanok?minister-dusevne-zdravie-programove>

NPS sa realizovala prostredníctvom dvoch po sebe nasledujúcich AP, kde sú definované opatrenia, ktoré iniciovali a realizujú participujúce rezorty. Podobne, ako ostatné európske krajiny, aj Slovenská republika (ďalej len "SR") hodnotí svoju protidrogovú politiku a NPS prostredníctvom monitorovania indikátorov, špecifických výskumných projektov a údajov/informácií o plnení úloh v AP, ktoré zainteresované kľúčové strany každoročne poskytujú. **Strednodobé vyhodnotenie plnenia úloh v oblasti protidrogovej politiky za obdobie rokov 2013 – 2016⁴** vzala vláda SR dňa 22. marca 2017 na vedomie. V decembri 2019 vláda SR vzala na vedomie **Informáciu o realizácii protidrogovej politiky v Slovenskej republike v rokoch 2017 – 2018 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2020⁵**.

V súčasnosti, v dobe tvorby nového strategického materiálu SR v protidrogovej oblasti - **Národnej protidrogovej stratégii Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2025 s výhľadom do roku 2030 (ďalej len "Stratégia")**, spoločnosť čelí ďalším výzvam a zmenám. Pôvodná orientácia drogovu závislých osôb na opiáty a opioidy sa po roku 2000 výrazne zmenila. K najčastejšie zneužívaným omamným a psychotropným látkam (ďalej len "OPL") v hodnotenom období rokov 2013-2020 na území SR patrila marihuana a látky so stimulačným účinkom, najmä metamfetamín. Prejavil sa aj rastúci záujem konzumentov o užívanie kokaínu⁶.

Netreba zabudnúť ani na fenomén NPL, ich ľahkú dostupnosť a cenu, ktorých zákernosť tkvie v neznalosti chemického zloženia látok spôsobujúcich vážne zdravotné problémy často aj s fatálnymi dôsledkami.

Je zrejmý aj posun v chápaní marihuany ako takej, kde evidujeme snahy na uvoľnenie marihuany pre liečebné a iné použitie v niektorých krajinách sveta. Predaj drog sa presúva z ulíc do virtuálneho priestoru, kde na nelegálnych sieťach - "Darknete" prebieha obchodovanie aj s nelegálnymi drogami. Netreba opomenúť ani narastajúci trend zneužívania poštových a doručovateľských služieb, problémy s prekurzormi potrebnými na výrobu nelegálnych drog, zneužívanie liekov ako takých, ako aj veľmi radikálny posun vo využívaní moderných komunikačných a informačných technológií.

Vzhľadom na predchádzajúce informácie je snahou nastaviť Stratégiu tak, aby pokrývala svojimi opatreniami problémy hore uvedené, ako aj jej zosúladenie s prístupom EÚ k uvedenej problematike. Cieľom je vybalansovanie represívnych a preventívno-terapeutických opatrení tak, aby sa chránilo a zvyšovalo blaho spoločnosti a jednotlivcov, chránilo verejné zdravie, poskytoval vysoký stupeň bezpečnosti pre širokú verejnosť a zabezpečil multidisciplinárny, integrovaný, vyvážený a faktami podložený prístup k drogovej problematike.

1.2. Východiská pre tvorbu materiálu

1.2.1 Aktuálna situácia v drogovej oblasti v SR a trendy do najbližšej budúcnosti

1.2.1.1. Aktuálna situácia

Drogová scéna SR reaguje na trendy vývoja európskej, resp. svetovej drogovej scény. V danom kontexte je to predovšetkým produkcia kokaínu v krajinách Latinskej Ameriky, masívna ponuka NPL, ako aj prekurzorov a pre-prekurzorov na ich výrobu. Z pohľadu drogovej scény v SR

⁴

<https://www.infodrogy.sk/content/files/Strednodob%C3%A9%20vyhodnotenie%20plnenia%20%C3%BAloh%20v%20oblasti%20protidrogovej%20politiky%202013-2016.pdf>

⁵ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24399/1>

⁶ MV SR: 2014-21. *Správy o stave a vývoji drogovej scény. MV SR: Bratislava, 2014-2021.*

dochádza kontinuálne k nárastu významu kuriérskych a zásielkových služieb, informačných a komunikačných technológií.

V popredí záujmu konzumentov OPL na území SR boli v hodnotenom období marihuana, jej produkty a metamfetamín. Marihuana v SR pochádza z dvoch zdrojov, pestovaním na území SR a dovozom predovšetkým z Českej republiky.

Množstvá zaistených OPL a počty záchytovej uskutočnených represívnymi zločkami potvrdzujú, že metamfetamín patrí spolu s marihuanou k najčastejšie zneužívaným OPL u nás. V súvislosti s metamfetamínom je potrebné zdôrazniť, že ide o dlhodobo sledovaný rast záujmu páchatel'ov ako aj konzumentov tejto drogy v SR, čo potvrdzujú aj rastúce objemy zaisteného metamfetamínu v rokoch 2013 – 2020⁷.

Metamfetamín na území SR pochádzal z dvoch hlavných zdrojov, z produkcie na našom území a importu najmä z Českej republiky. V prípade metamfetamínu importovaného z Českej republiky boli kuriérmi a distribútormi nezriedka študenti pochádzajúci zo všetkých regiónov SR a študujúci na niektorej z českých vysokých škôl, tzv. pendleri, vodiči zásobovania a pod. Objednávanie a distribúcia metamfetamínu sa tiež presunula do on-line priestoru, pričom na dovoz do SR boli zneužívané aj poštové a kuriérske služby.

Na Slovensko taktiež prichádzali „skúsenejší“ českí „variči“, ktorí tu z pripravených látok pripravili vysoko kvalitný metamfetamín vo väčšom množstve. Častokrát bola časť pripraveného objemu drogy určená ako odmena pre nich, t. j. drogu pripravenú na území SR následne previezli a distribuovali v Českej republike. Výrobou metamfetamínu vo väčšom množstve sa v SR zaoberali väčšinou organizované skupiny páchatel'ov. V snahe predísť odhaleniu, bola výroba rozdelená do viacerých cyklov. Po ukončení každého cyklu sa laboratórium na výrobu metamfetamínu sťahovalo na iné miesto. Týmto spôsobom páchatelia dokázali vyrobiť až niekoľko kg metamfetamínu s koncentráciou účinnej látky až do 80%.

Z dlhodobého hľadiska, na základe analýzy údajov o počte záchytovej, množstve zaistej drogy ako aj počte žiadateľ'ov o liečbu a analýzy odpadových vôd je možné konštatovať, že v hodnotenom období rokov 2013-2020 nastal v SR nárast záujmu o kokaín. Obchodovanie s kokaínom na území SR bolo v uvedenom období aktivitou organizovaných skupín ako aj menších skupín jednotlivcov užívajúcich kokaín.

Importovaný kokaín pochádzal z Holandska alebo Belgicka a koncentrácia sa pohybovala na úrovni cca 80% účinnej látky. Hoci z pohľadu slovenských odberateľ'ov išlo o veľké zásielky v objeme 1 - 2kg, v porovnaní s odberateľ'mi z iných krajín (Nemecko, Španielsko a iné) išlo o malé množstvá. Dovozy kokaínu na územie SR prebiehali spravidla sprostredkované cez kontaktnú osobu, resp. distribútora z krajín Južnej Ameriky, pričom odber príslušného množstva kokaínu bol vopred zabezpečený.

Trestná činnosť v súvislosti s distribúciou heroínu bola na území SR páchaná organizovanými skupinami, ktoré sa často orientovali aj na nezákonné obchodovanie s inými OPL, najmä metamfetamínom. Pri obchodovaní s heroínom vo väčších objemoch zohrávala SR úlohu skôr tranzitnej a nie cieľovej krajiny. Dôvodom nízkeho záujmu užívateľ'ov o heroín bola tiež aj jeho nízka kvalita pri pouličnom predaji. Dlhodobý pokles záujmu konzumentov o heroín odráža nástup generácie konzumentov, ktorí uprednostňujú látky so stimulujúcim efektom a minimálne

⁷ MV SR:2014-2021. *Správy o stave a vývoji drogovej scény na území SR. Bratislava: MV SR, 2014-2021*

invazívny spôsob užívania, t. j. tablety perorálne, šnupanie, fajčenie a pod. Medzi užívateľmi opiátov bol v hodnotenom období zaznamenaný záujem o lieky s obsahom opiátov, napr. Tramadol, Tramal, Tramadol Retard a Tramal Retard a náplastí s obsahom fentanylu, ktoré sú určené na potlačenie strednej až silnej bolesti a pod.

Hlavným zdrojom liečiv a látok s anabolickým a iným hormonálnym účinkom boli laboratória pôsobiace mimo územia SR, ktoré svoje produkty distribuovali predovšetkým prostredníctvom internetového predaja. Do ich distribúcie sa zapojili aj páchatelia, ktorí tieto látky dovážali zo zahraničia a následne ich tu na základe objednávky prostredníctvom rôznych aplikácií v informačných a komunikačných médiách distribuovali.

Konzumenti tohto druhu látok neberú do úvahy, resp. si neuvedomujú alebo nepripúšťajú zdravotné riziká vyplývajúce z ich užívania. Okrem de facto neznámeho zloženia a koncentrácie účinnej látky ako aj použitých prísad, neakceptujú ani zdravotné účinky a negatívne dôsledky na ich zdravie.

Hlavné skupiny NPL tvoria fenyletylamíny, tryptamíny, piperazíny, katinóny, syntetické kanabinoidy a iné látky (rôzne syntetické alebo rastlinné psychoaktívne látky, ktoré nemusia patriť do žiadnej inej chemickej skupiny), prevažne s entaktogénnymi, stimulačnými či halucinogénnymi účinkami.

Obchodovanie so syntetickými drogami a NPL prebiehalo v rokoch 2013-2020 obdobným spôsobom ako u iných drog importovaných na územie SR. Najčastejšie boli dovážané z Holandska, Poľska alebo zakúpené prostredníctvom internetu. Syntetické drogy ako MDMA (extáza) a pod. boli dovážané na územie SR aj z Českej republiky, hoci zdrojovou krajinou mohlo byť napr. Holandsko. Aj tu sa prejavil efekt zatvárania hraníc a lockdowny v jednotlivých krajinách v roku 2020-2021. Odberatelia, či už priami konzumenti alebo distribútori, sa orientovali na používanie informačných a komunikačných technológií a využívanie kuriérskych a poštových služieb.

NPL boli často predávané konzumentom pod všeobecným názvom ako extáza alebo legálna alternatíva kokaínu, metamfetamínu atď. Veľmi populárne boli aj syntetické kanabinoidy, označované v niektorých skupinách užívateľov ako herba, imitujúce účinky marihuany, avšak s výrazne silnejším efektom. V prípade tzv. herby ide o sušený rastlinný materiál postriekaný rôznymi druhmi syntetických kanabinoïdov v tekutej forme. Ide o lacnú drogu dovážanú najmä z Maďarska, ktorá bola populárna najmä medzi užívateľmi zo sociálne slabých skupín. Konzumáciu herby užívatelia kombinovali s rôznymi druhmi liekov alebo alkoholu rôznej kvality, čo vyvolávalo rôzne zdravotné ťažkosti u konzumentov.

Nebezpečenstvo NPL spočíva nielen v tom, že napodobňujú účinky „klasických“ OPL, ich účinky sú častokrát mnohonásobne silnejšie. Rizikom užívania NPL je aj fakt, že nie sú známe krátkodobé ani dlhodobé účinky ich užívania na ľudské zdravie, spôsob ich eliminácie v prípade predávkovania, ale v mnohých prípadoch ani ich presné zloženie.

Okrem priameho ohrozenia života a zdravia konzumentov týchto látok, vysokú mieru rizika predstavovala aj environmentálna záťaž ako dôsledok nelegálnej výroby NPL. Pozostatky z výroby na mieste vo forme nelegálnej skládky, množstvo chemického a iného odpadu znečisťovali, prípadne ohrozovali a priamo ovplyvňovali životné prostredie. Samotný proces výroby je síce technologicky nenáročný, avšak do okolia, ovzdušia a vôd sa uvoľňuje množstvo nebezpečných látok. Vzhľadom na to, že výrobca manipuloval s výbušnými a vysoko horľavými chemikáliami,

hrozilo v týchto prípadoch pri nedodržaní technologického postupu mimoriadne vysoké riziko výbuchu a vzniku požiaru.

Výrazným faktorom komplikujúcim analýzu trhu s drogami a možnosť efektívneho boja proti fenoménu NPL bol v hodnotenom období internet. Poskytovatelia webhostingových služieb ako aj služieb týkajúcich sa spracovania platieb napríklad v bitcoinoch alebo prostredníctvom platieb paysafe majú sídla v rôznych krajinách. Tento faktor výrazne komplikuje možnosti monitorovania finančných tokov a následné odhaľovanie výrobcov, prepravcov a ďalších článkov v reťazci nezákonného šírenia a spotreby NPL. NPL sú vo väčších objemoch primárne predávané a distribuované aj prostredníctvom tzv. darknetu⁸

Pokiaľ ide o **užívanie drog vo všeobecnej populácii**, dlhodobo realizované prieskumy preukázali, že v populácii 15-64 rokov dominuje marihuana. Jej zastúpenie je zreteľné najmä v mladších vekových skupinách 15-34 ročných, resp. 15-24 ročných. Ostatný prieskum užívania drog vo všeobecnej populácii v roku 2019, školské prieskumy Tabak-alkohol-drogy (ďalej len "TAD") 2018, a Projekt európskeho školského prieskumu o alkohole a iných drogách (ďalej len "ESPAD") 2019 v absolútnych číslach signalizujú síce vysokú prevalenciu užívania marihuany, ale v porovnaní s predchádzajúcimi cyklami prieskumov je užívanie marihuany stabilizované.

Doplnková metóda analýzy odpadových vôd v čistiarnach odpadových vôd (ďalej len "ČOV") vo vybraných lokalitách potvrdzuje informácie získané operatívno – pátracou činnosťou Policajného zboru (ďalej len "PZ"), množstiev zaistených OPL, prekursorov a pre-prekursorov, počtov záchytov ako aj údaje týkajúce sa dopytu závislých osôb po liečbe, tzv. indikátor TDI.

Kľúčový indikátor dopyt po liečbe (ďalej len "TDI"), ako druhý najprepracovanejší indikátor harmonizovaný s medzinárodnými kritériami, sleduje Národné centrum zdravotníckych informácií (ďalej len "NCZI")⁹. Dáta poukazujú na kontinuálny nárast počtu liečených. Najčastejšie sa v rokoch 2013-2019 liečili muži, vo vekovom rozpätí 30-39 rokov a primárnym dôvodom liečby sú problémy so stimulačnými drogami, osobitne metamfetamínom/pervitínom, na druhom, resp. treťom mieste sa striedavo nachádzajú klienti liečení pre problémy s heroínom a marihuanou. V roku 2019 užívatelia stimulačných drog predstavovali, zo všetkých liečených (3 295 osôb), **podiel 42,7 %**, čo bolo 1 408 osôb a z nich väčšina (1 358 osôb) užívala pervitín. Liečba užívateľov stimulancií je na vzostupe od roku 2009.

Pre kľúčový indikátor problémového užívania drog (ďalej len "PDU") sú:

1) údaje o liečených užívateľoch rovnako k dispozícii zo zdrojov NCZI; vo všeobecnosti sa pod problémovými užívateľmi rozumejú užívatelia drog injekčným spôsobom a súčasne dlhodobí užívatelia akejkoľvek inej drogy;

2) údaje o klientoch tzv. nízkoprahových organizácií zameraných na osoby užívajúce OPL, ktorých poslaním je prispievať k znižovaniu škodlivých dôsledkov užívania drog. V roku 2019 sa znovu zaviedli odhady¹⁰ problémových užívateľov heroínu¹¹ a metamfetamínu. Odhady pre výskyt

⁸ MV SR:2014-2021. Správy o stave a vývoji drogovej scény na území SR. Bratislava.

⁹ Drogová závislosť – liečba užívateľa drog (nczisk.sk)

¹⁰ Matematicko-štatistické modely /metódy napr. ITR (In-Treatment-Rate, Network Scale Up Method)

¹¹ V roku 2019 sa pre problémy s heroínom liečilo 658 osôb. Odhad takýchto osôb s problémovým užívaním heroínu v celej populácii je v intervale od 3046 do 5525, stredná hodnota 2208 – t. j. len pri strednej hodnote odhadu a tendencii užívateľov riešiť problémy s heroínom liečbou by bol dopyt po liečbe trojnásobný Zdroj: THANKI,D:2020. Štandardná tabuľka ST 7 pre REITOX/EMCDDA 7

takýchto užívateľov vo všeobecnosti je dôležitý pre plánovanie liečebných kapacít a iných podporných služieb.

Kľúčový indikátor monitorovania úmrtí v súvislosti s drogami (ďalej len "DRD") má dve stránky. Jednak priame úmrtia v dôsledku užívania/užitia drog, t. j. umreli v dôsledku predávkovania alebo v dôsledku správania pod vplyvom drogy. Údaje sa získavajú zo špeciálneho forenzného registra (Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou) a sú toxikologicky potvrdené. Ako príčina úmrtia sa u týchto osôb preukázali najčastejšie opioidy, menej stimulačné drogy. Od roku 2010 sa počet úmrtí z počtu 20 osôb zvýšil na 32 v roku 2018 a 34 v roku 2019¹². Druhou stránkou DRD je úmrtnosť/smrtnosť užívateľov drog na iné diagnózy. Dlhodobé sledovanie tejto stránky DRD sleduje Inštitút drogových závislostí pri Centre pre liečbu drogových závislostí (ďalej len "CPLDZ") Bratislava. Z potvrdených užívateľov drog – liečených pacientov CPLDZ Bratislava (ďalej len "CPLDZ BA") v priebehu obdobia 1999-2019 zomrelo 5,7 % všetkých dohľadaných klientov (5099), najčastejšie to boli bývalí klienti liečení pre problémy s opioidmi (3%).

Ostatný **kľúčový indikátor infekčných ochorení súvisiacich s drogami** (ďalej len "DRID"), sledujúci výskyt krvou prenosných infekčných chorôb ako HIV/AIDS, HCV, HBV a. i. monitoruje situáciu na národnej úrovni – Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len "RÚVZ") v Bratislave HIV/AIDS; RÚVZ v Banskej Bystrici (HCV,HBV); príčinné prepojenie - infekčná choroba ako dôsledok injekčného užívania drog - však nie je konfirmované. NCZI vo svojom výkazníctve od roku 2016 sleduje počet na HIV/AIDS a HCV/HBV testovaných klientov liečených pre problémy s drogami, nevykazuje sa však zistená pozitivita. V úrovni regionálneho monitoringu s preukázaným kauzálnym vzťahom je zabezpečené sledovanie klientov v špecializovaných CPLDZ, v Odbornom liečebnom ústave psychiatrickom, n. o. Predná Hora, atď. Prvenstvo u testovaných klientov patrí hepatitíde typu C. Výskyt krvou prenosných chorôb sa sleduje aj vo väzenských zariadeniach a prítomnosť HCV je dlhodobo primárna.

1.2.1.2. Predpokladané trendy do najbližšej budúcnosti

- pokračovanie zvyšovania konzumácie marihuany, metamfetamínu, NPL,
- stagnácia záujmu o klasický heroín, zvyšovanie záujmu o syntetické opiáty a opioidy obsiahnuté v liekoch,
- zvyšovanie záujmu niektorých skupín obyvateľstva o zmenu legislatívy v oblasti OPL.

1.2.2. Nadväznosť na predchádzajúce stratégie a legislatívne ukotvenie drogovej problematiky na Slovensku

Stratégia je v poradí šiestym strategickým dokumentom pre oblasť drogovej politiky v SR. Nadväzuje na NPS, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 380/2013. Vykonávateľmi úloh boli participujúce subjekty štátnej správy, ktoré prostredníctvom rezortných AP 2013-2016 a AP 2017-2020 zabezpečovali **dosiahnutie cieľov** - chrániť a zvyšovať blaho spoločnosti a jednotlivcov, chrániť verejné zdravie, poskytovať vysoký stupeň bezpečnosti pre širokú verejnosť a zabezpečiť multidisciplinárny, integrovaný, vyvážený a faktami podložený prístup k drogovej problematike. V súlade s citovaným uznesením vlády SR č. 380/2013 boli vláde predložené a schválené návrhy ako aj plnenie predmetných AP. Komplexná hodnotiaci správa o plnení úloh vyplývajúcich z NPS bude v súlade s uznesením vlády SR č. 380/2013 predložená v roku 2021.

¹² ŠIDLO, J.:2020. *Štandardné tabuľky ST 5,ST 6 pre REITOX/EMCDDA*

1.2.2.1. Participujúce subjekty NPS

Na základe uznesenia vlády SR č. 610/2012 z 31. októbra 2012 o prenose pôsobností v oblasti protidrogovej politiky a monitoringu drogovej situácie v SR, sa od roku 2013 stal gestorm protidrogovej politiky minister zdravotníctva SR (v spomínanom období to bola ministerka zdravotníctva). V nadväznosti na uvedené bol vytvorený poradný, koordinačný, iniciatívny a kontrolný orgán vlády SR vo veciach protidrogovej politiky vo verejnom záujme - ***Rada vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku.***

1.2.2.1.1. Rada vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku (ďalej len "Rada")

Rada je kľúčovým orgánom pre riadenie drogovej problematiky, pôsobí na zvyšovanie účinnosti opatrení v protidrogovej oblasti tým, že koordinuje jednotlivé protidrogové aktivity všetkých zainteresovaných ústredných orgánov štátnej správy, ostatných orgánov štátnej správy, organizácií a inštitúcií. Predsedom Rady je minister zdravotníctva SR. Vláda SR schválila svojím uznesením č. 215/2013 Štatút Rady a ustanovila Radu vymenovaním jej členov. Podpredsedami Rady sú minister spravodlivosti SR a minister školstva, vedy, výskumu a športu SR; ďalšími členmi Rady sú minister vnútra SR, minister financií SR, minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR, minister hospodárstva SR, generálny prokurátor SR, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.

1.2.2.1.2. Charakteristika participujúcich subjektov v rámci NPS

Medzi participujúce subjekty v zmysle Uznesenia patrí – Ministerstvo zdravotníctva SR (ďalej len "MZ SR"), Ministerstvo vnútra SR (ďalej len "MV SR"), Ministerstvo financií SR (ďalej len „MF SR"), Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVEZ SR"), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR"), Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVŠ SR"), Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej len „MS SR"), Ministerstvo hospodárstva SR (ďalej len „MH SR"), Ministerstvo kultúry SR (ďalej len "MK SR"), Ministerstvo obrany SR (ďalej len „MO SR"), Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPRV SR"). Nad rámec uznesenia vlády SR č.380/2013 boli doplnené ďalšie subjekty a to generálny prokurátor SR, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, NCZI.

Na základe nominácií participujúcich subjektov bola vytvorená na pôde MZ SR ***Pracovná skupina pre tvorbu, implementáciu a vyhodnocovanie Národnej protidrogovej stratégie SR.***

Ministerstvo zdravotníctva SR

Gestorm drogovej problematiky SR je MZ SR, minister zdravotníctva SR súčasne predsedá Rade. Výkonným orgánom Rady je Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog (ďalej len "OKPSMD"). OKPSMD okrem funkcie výkonného orgánu Rady navrhuje zásadné smery a priority rozvoja štátnej protidrogovej politiky a plní úlohy medzirezortného/nadrezortného koordinátora v protidrogovej oblasti. OKPSMD vykonáva súbor odborných, koncepčných, metodických a organizačných činností na úseku drogovej problematiky na národnej a medzinárodnej úrovni. Na základe spolupráce s Európskym monitorovacím centrom pre drogy a drogovú závislosť (ďalej len "EMCDDA") vypracováva a predkladá informačné výstupy pre potreby EÚ. OKPSMD sa člení na Oddelenie koordinácie protidrogovej stratégie (ďalej len "OKPS") a Oddelenie monitorovania drog - Národné monitorovacie centrum pre drogy (ďalej len "NMCD"). ***OKPS*** okrem zabezpečenia činnosti Rady zodpovedá za tvorbu základného

strategického dokumentu protidrogovej politiky štátu - Národnej protidrogovej stratégie SR. Metodicky riadi a koordinuje realizáciu stratégií vo vzťahu k inými ústredným orgánom štátnej správy, samosprávy a tretiemu sektoru. Pripravuje podklady do návrhov zákonov a iných právnych predpisov v protidrogovej oblasti. Zabezpečuje plnenie záväzných dokumentov prijatých na úrovni EÚ v oblasti drog a drogových závislostí.

NMCD je od roku 2002¹³ zodpovedné za monitorovanie národnej situácie v oblasti drog podľa štandardných kritérií nastavených v rámci **medzinárodnej informačnej siete o drogách a drogovej závislosti (ďalej len "REITOX")**. REITOX spravuje **EMCDDA**, NMCD je národným referenčným bodom (focal point) tejto siete. Súčasne plní funkciu **národného** koordinátora drogového informačného systému, rozvíja aktivity, ktoré podporujú jeho vytváranie na národnej úrovni. V rámci monitorovania drogovkej situácie v SR sú prostredníctvom NMCD zhromažďované a analyzované dáta podľa kľúčových indikátorov EMCDDA.

V rámci plnenia NPS, OKPS v spolupráci s hlavným odborníkom pre medicínu drogových závislostí MZ SR a ďalšími odborníkmi rezortu zdravotníctva vypracovalo dva akčné plány na roky 2013-2016 a 2017-2020 **AP 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva a AP 2017-2020 v rezorte zdravotníctva**.

MZ SR v rámci uvedených akčných plánov plnilo viacero úloh, a to:

- a) koordinovalo a metodicky riadilo proces pri zostavovaní a odpočítaní NPS a jej akčných plánov; spolupracovalo s tretím sektorom; angažovalo sa na medzinárodnej úrovni,
- b) zabezpečovalo liečbu (psychiatrická liečba, doliečovanie, rehabilitácia, realizácia súdom nariadenej liečby, zabezpečenie liečebnej starostlivosti tzv. program čistej liečby, program substitučnej liečby); epidemiologické sledovanie kľúčových indikátorov monitorovania drogovkej problematiky; koordináciu činnosti celoštátneho informačného systému; špecializovaná prevencia vzniku infekčných, krvou prenosných ochorení u vnútrožilových užívateľov drog; zabezpečenie univerzálnej prevencie.

V rámci medzinárodnej spolupráce je MZ SR kontaktným bodom UNODC. UNODC má mandát na podporu krajín pri vykonávaní troch dohovorov Organizácie spojených národov (ďalej len "OSN") o drogách: *Jednotný dohovor o omamných látkach z roku 1961, zmenený a doplnený protokolom z roku 1972; Dohovor o psychotropných látkach z roku 1971; Dohovor proti nedovolenému obchodovaniu s omamnými a psychotropnými látkami z roku 1988*. Na základe týchto dohovorov UNODC pomáha členským štátom pri vypracúvaní ich vnútroštátnych právnych predpisov o drogách s cieľom vytvoriť referenčný právny rámec pre danú tému na vnútroštátnej, regionálnej a globálnej úrovni. MZ SR aktívne spolupracuje na dodržiavaní uvedených dohovorov a to aj prostredníctvom **Zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov** (ďalej len "zákon č. 139/1998 Z. z."). Podľa § 3 ods.1 tohto zákona sa v SR zaraďujú do zoznamu OPL; NPL na základe rozhodnutia UNODC, právne záväzných aktov EÚ, alebo na základe odôvodneného podnetu MZ SR. Všetky vymenované možnosti sú v súlade so spomenutými tromi dohovormi OSN. MZ SR má svoje zastúpenie a aktívne sa zúčastňuje na činnosti Horizontálnej pracovnej skupine pre drogy Rady EÚ (ďalej len „HDG“), EMCDDA, Pompidou Group pri Rade Európy a ďalších medzinárodných inštitúcií.

Zdravotníctvo plní nezastupiteľné úlohy i vo všeobecnej, primárnej prevencii užívania drog, či už sa jedná o Úrad verejného zdravotníctva SR, alebo preventívne programy realizované lekármi v klinickej praxi. Zdravotná starostlivosť pre užívateľov, ktorí majú problémy s drogami je

¹³ v rámci prístupových rokovaní k EÚ

zabezpečovaná v pevne stanovenej sieti zdravotníckych zariadení MZ SR - v špecializovanej ambulantnej starostlivosti pedopsychiatriami, psychiatriami a na oddeleniach špecializovanej psychiatrickej starostlivosti. **Odvykacia, vyššie špecializovaná liečba** je poskytovaná v špecializovaných adiktologických ambulanciách, na oddeleniach pre liečbu závislostí v rámci všeobecných psychiatrických nemocníc a v CPLDZ. Tam sú realizované i programy substitučnej liečby pri závislosti na opiátoch. Systém psychiatrickej zdravotnej starostlivosti vykonáva aj súdom nariadené protitoxikomanické liečby u odsúdených ambulantnou a ústavnou formou. Zdravotníctvo zabezpečuje liečbu pacientov intoxikovaných drogami. **Záchranná zdravotná služba, urgentné príjmy** sú v rámci poskytovania neodkladnej zdravotnej starostlivosti prevenciou fatálnych predávkovaní v prvej línii.

Okrem liečby plní zdravotníctvo aj významné úlohy, ktoré okrem pomoci samotným pacientom sú dôležité pre ochranu verejného zdravia celej populácie. Poskytovanie vzdelávania užívateľom drog, výmena injekčných striekačiek, substitučná liečba, testovanie na zisťovanie a liečbu krvou prenosných ochorení u užívateľov, to všetko sú programy realizované zdravotníkmi na znižovanie zdravotných rizík a následkov u užívateľov drog.

Súdne lekárstvo spolu so špecialistami pre liečbu závislostí a zdravotníkmi v urgentnej medicíne poskytujú informácie do systému včasného varovania pri zisťovaní rozširovania užívania NPL, ako aj nových foriem zneužívania existujúcich psychoaktívnych látok. Zisťujú informácie o úmrtiach v súvislosti s užívaním drog. Špecialisti liečiaci pacientov so závislosťami od drog sú zdrojom informácii pre sledovanie trendov poukazujúcich na závažné zdravotné dopady užívania drog v spoločnosti – (TDI, DRD, DRID) – harmonizované a porovnateľné v rámci EÚ prostredníctvom EMCDDA.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Dňa 1.12.2012 vznikla v rámci reorganizácie PZ Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru (ďalej len "NAKA PPZ"). V rámci jej organizačnej štruktúry boli zriadené samostatné národné jednotky, ktorých primárnou úlohou bolo odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov v oblasti korupcie, finančných a ekonomických trestných činov, extrémizmu, terorizmu ako aj OPL a prekursorov. V nasledujúcom období sa Národná protidrogová jednotka NAKA PPZ zameriavala na odhaľovanie najzávažnejších prípadov drogovej trestnej činnosti, vrátane drogovej trestnej činnosti s medzinárodným prvkom, medzinárodnú spoluprácu s partnerskými zložkami rôznych krajín, medzinárodnými organizáciami na európskej ako aj svetovej úrovni. Taktiež spolupracovala s národnými rezortnými a mimorezortnými partnermi.

V hodnotenom období rokov 2013 – 20 sa uskutočnili viaceré organizačné zmeny v štruktúrach NAKA PPZ. Od 1. 10. 2019 pôsobí v organizačnej štruktúre NAKA PPZ protidrogová centrála NAKA PPZ zahŕňajúca oddelenie koordinácie a policajno-colnej spolupráce a oddelenie operatívnej ochrany letísk.

V súčasnej organizačnej štruktúre je protidrogová centrála národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej len PDC NAKA PPZ) gestorom protidrogovej problematiky v rezorte MV SR. V rámci svojich aktivít sa zameriava na:

- zabezpečovanie plnenia úloh vyplývajúcich z európskej ako národnej protidrogovej stratégie boja proti drogám,
- spoluprácu s operatívnymi oddeleniami NAKA PPZ a ďalšími zložkami zaoberajúcimi sa bojom proti drogám v rámci organizačnej štruktúry PPZ a MV SR,

- koordinačné činnosti a zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona č. 331/2005 Z. z. (§ 5 ods. 2) o orgánoch štátnej správy vo veciach drogových prekurzorov,
- zabezpečenie medzinárodnej spolupráce s orgánmi presadzujúcimi právo,
- zabezpečenie medzinárodnej spolupráce na operatívnej úrovni s partnerskými zložkami,
- poskytovanie relevantných informácií na národnej ako aj medzinárodnej úrovni, vrátane poskytovania podkladov pre strategické správy Europolu, Eurojustu, UNODC, EMCDDA atď.,
- odhaľovanie farmaceutickej trestnej činnosti,
- zber údajov o cenách OPL, prekurzorov a pre-prekurzorov,
- analýzy záznamov o cestujúcich leteckých spoločnosti operujúcich na území SR pravidelnými leteckými linkami ako aj tzv. „privat jets“,
- výkon služobných činností prioritne zameraných najmä na oblasť zásielok, tzv. CARGO,
- realizáciu medzinárodných projektov, napr.: CO3DIL, Systém, Zavedenie nástrojov a metód pre boj proti drogovej a farmaceutickej kriminality a pod.,
- realizáciu preventívnych aktivít,
- legislatívne činnosti, napr.: návrhy noviel zákona č. 139/1998 Z. z a pod.

Príslušníci PZ v súvislosti s bojom proti drogám sa na všetkých úrovniach organizačnej štruktúry zameriavajú na plnenie úloh v oblasti znižovania ponuky OPL, prekurzorov a pre-prekurzorov, vyšetovaním drogovej trestnej činnosti a odhaľovaním a rozkladáním organizovaných zločineckých skupín páchajúcich drogovú trestnú činnosť aj v súvislosti s inými bezpečnostnými hrozbami.

V súvislosti s činnosťou medzirezortného expertného koordinačného orgánu pre boj so zločinnosťou bola vydaná a schválená Metodika zásahu v prípade výskytu nebezpečných látok pre pracovnú skupinu protichemickeho zabezpečenia NAKA PPZ. Do Plánu výcviku PPZ bola taktiež zaradená úloha týkajúca sa špeciálnej chemickej prípravy príslušníkov PZ, v rámci ktorej boli uskutočnené tri inštruktážno-metodické zamestnania. Členovia pracovnej skupiny protichemickeho zabezpečenia NAKA PPZ, príslušníci útvaru osobitného určenia Prezídia Policajného zboru (ďalej len "UOU PPZ") a vybraných útvarov a Hasičského a záchranného zboru (ďalej len "HaZZ"), inštruktori policajného pohotovostného útvaru odboru poriadkovej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru (ďalej len "PPU OPP KR PZ"), mobilnej zásahovej jednotky odboru hraničnej a cudzineckej polície (ďalej len "MZJ OHCP") Sobrance, Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru (ďalej len "KEÚ PZ"), chemické laboratórium Civilnej ochrany (ďalej len "KCHL CO") Jasov a Slovenská technická univerzita Bratislava sa zúčastnili zamestnaní zameraných na manipuláciu s toxickými, chemickými a rádioaktívnymi látkami, služobné zákroky v laboratóriách na výrobu OPL a prekurzorov.

Úlohy orientované na znižovanie dopytu po drogách sú v rámci činností PPZ plnené oddelením komunikácie a prevencie PPZ. Taktiež aktivity okresných úradov a okresných úradov pôsobiacich v sídle kraja sa orientujú na prevenciu kriminality a znižovanie dopytu po drogách.

S cieľom zabezpečiť plnenie NPS rezortom vnútra bol vypracovaný ***Akčný plán boja proti drogám v rezorte Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013-2016 a Akčný plán boja proti drogám v rezorte Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017-2020.***

Medzi najdôležitejšie ciele patrilo:

- znižovanie ponuky OPL a prekursorov so zameraním na NPL v súlade s vývojom národnej ako aj európskej a globálnej drogovej scény,
- znižovanie dopytu po OPL a prekursoroch,
- rozvoj spolupráce a koordinácie nielen na vnútrorezortnej, ale aj národnej, európskej a globálnej úrovni,
- legislatívne zmeny vyplývajúce z vývoja slovenskej a európskej drogovej scény,
- skvalitňovanie zberu, analýzy a spracovania údajov ako aj monitoringu a hodnotenia získaných informácií.

Na plnení predmetných úloh sa zúčastnili zložky PZ vykonávajúce represívne, ako aj preventívne aktivity, krajské úrady a ďalšie organizačné súčasti MV SR.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

MF SR v oblasti boja proti drogám plní úlohy vyplývajúce z jeho postavenia ústredného orgánu štátnej správy pre **oblasť colníctva**. Plnenie úloh v oblasti boja proti nedovolenému dovozu, vývozu a tranzitu OPL a ich prekursorov zabezpečuje **finančná správa** (ďalej len "FS"). Ťažisko aktivít MF SR (v rámci NPS) v oblasti boja proti drogám sa zameriava prostredníctvom činnosti FS na aktivity v oblasti znižovania ponuky, koordinácie a spolupráce s orgánmi štátnej a verejnej správy, medzinárodnej spolupráce a intenzívnej komunikácie so subjektami tretieho sektora, najmä v oblasti informovanosti, výskumu a hodnotenia.

K hlavným zámerom opatrení realizovaných v rezorte financií patrí zefektívnenie výkonu **operatívno-pátracej činnosti** v rámci územia SR ako aj na vonkajšej hranici EÚ. Aktívna stratégia boja proti pašovaniu OPL a ich prekursorov má zásadný dopad na organizované skupiny páchajúce predmetnú trestnú činnosť v oblasti dostupnosti OPL na vnútornom trhu a ovplyvňuje aj ponúkané množstvo a cenu týchto látok na čiernom trhu.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

MZVEZ SR sa prostredníctvom Stálych misíí (ďalej len "SM") SR pri OSN vo Viedni, New Yorku a Ženeve podieľa na prehlbovaní spolupráce a súčinnosti s UNODC so sídlom vo Viedni, Komisiou pre omamné látky (ďalej len "CND"), Medzinárodnou radou pre kontrolu narkotík (ďalej len "INCB"), Svetovou zdravotníckou organizáciou (ďalej len "WHO") a s ďalšími relevantnými inštitúciami. SM zabezpečujú aktívnu komunikáciu a informovanosť o aktuálnych otázkach medzi relevantnými rezortmi a medzinárodnými inštitúciami zaoberajúcimi sa drogovou problematikou.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

MPSVR SR v oblasti znižovania dopytu po drogách realizuje úlohy najmä v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“), pričom podporné protidrogové aktivity rezortu sú realizované v celej oblasti sociálnej inklúzie (poskytovanie sociálnych služieb, pomoci v hmotnej núdzi atď.).

Aktivity sú prioritne zamerané na:

- 1) Výkon selektívnej sekundárnej a terciárnej prevencie závislostí u rizikových skupín detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré boli vykonávané opatrenia SPODaSK realizované akreditovanými subjektmi prostredníctvom priorit (ďalej len "priorita") úradov práce

sociálnych vecí a rodiny (ďalej len "Úrad PSVaR"). Konkrétne ide o každoročné priority Úradov PSVaR, ktoré okrem iného vykonávajú aj programy (výchovný a sociálny program, výchovný skupinový program, sociálny skupinový program) ambulantnou, celodennou alebo pobytovou formou. Zapájanie dieťaťa a jeho rodiny do týchto programov je súčasťou plánovanej sociálnej práce a ich účelom je odborné pôsobenie na odstránenie alebo zmiernenie problémov v správaní dieťaťa alebo jeho porúch správania, na rozvoj sociálnych zručností a pod.. Ak je to vhodné a účelné, účasť na skupinových programoch možno ponúknuť aj rodičom, alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa.

- 2) Výkon opatrení selektívnej prevencie indikovanej pre drogovú a inak závislých klientov a pre ich rodiny prostredníctvom špecializovaných poradensko-psychologických služieb (ďalej len "PPS"). Činnosť referátov PPS Úradov PSVaR (ďalej len „RPPS“) v oblasti protidrogových aktivít je zabezpečovaná v súlade s Koncepciou rozvoja špecializovaných PPS klientom drogovú a inak závislým a klientom ohrozeným drogovou a inou závislosťou v podmienkach RPPS.

Zameranie práce a činnosti RPPS prebieha najmä v nasledovných oblastiach:

- Individuálne a rodinné (párové) poradenstvo s témou závislosti (látkovou/nelátkovou);
- Program 12 krokov pre závislé a spoluzávislé osoby;
- Individuálne a skupinové supervízie pre Občianske združenie (ďalej len "OZ") Odysseus, Proti prúdu, Návrat;
- Konzultácie k prevenčným programom a k plánom sociálnej práce s problémom závislosti v rámci spolupráce s neštátnymi i štátnymi subjektami pôsobiacimi v sociálnom sektore, sektore zdravotníctva, samosprávy a pod.;
- Spolupráca so svojpomocnými skupinami (anonymní alkoholicy AA, anonymní narkomani AN, anonymní spoluzávislí AI-anon).

Aktivity RPPS v rámci primárnej prevencie sú okrem iného zamerané na rozvoj zručností, vedomostí a postojov na podporu zdravého psychického vývinu najmä maloletých detí. Prevažná časť psychologickéj pomoci však je poskytnutá v oblasti sekundárnej prevencie pre deti a plnoleté fyzické osoby ohrozené rizikom drogovej a inej závislosti v kontexte rodinných, partnerských alebo výchovných problémov. V oblasti terciárnej prevencie sú intervencie RPPS cielené na poskytovanie psychologickéj pomoci a podpory pre klientov po ukončení ústavnej starostlivosti, výkonu trestu odňatia slobody/výkonu väzby, po liečbe drogových a iných závislostí a pre ich rodinných príslušníkov a blízke osoby.

Aktivity/programy prevencie RPPS: počet programov/aktivít/pre počet účastníkov spolu - z toho mládež/dospelí: v roku 2015: 8/63/775-474, v roku 2016: 14/59/1143-772, v roku 2017: 3/16/625-596/29, v roku 2018: 3/13/980-980/0, v roku 2019: 9/27/1666-1098/568, v roku 2020: 10/12/433/- 427/6. Rozsah aktivít RPPS v oblasti prevencie a rozvoja osobnosti je ovplyvňovaný kapacitnými možnosťami odborných zamestnancov RPPS na oblasť drogových a iných závislostí – počas hodnotiaceho obdobia sa celkový nastavený počet 8 špecializovaných odborných poradcov pre oblasť závislostí (1 pre každý kraj) znížil na 3. Z tohto dôvodu v rámci uvedenej agendy poskytujú poradensko-psychologické služby drogovú a inak závislým klientom prevažne odborní zamestnanci RPPS bez tejto špecializácie.

Aktivity rezortu boli zamerané na podporu dostupnosti resocializačnej starostlivosti deťom a plnoletým fyzickým osobám závislým od alkoholu, drog alebo patologického hráčstva (ďalej len „drogovú a inak závislú“). S účinnosťou od 1.4. 2018 je do praxe postupne zavádzaná nová právna

úprava podmienok výkonu resocializačných programov zameraná najmä na zlepšenie kvality výkonu týchto programov v zariadeniach. Do roku 2017 bola deťom a plnoletým fyzickým osobám drogo a inak závislým poskytovaná odborná pomoc resocializácie výlučne v resocializačných strediskách pre drogo a inak závislých, toho času v centrách pre deti a rodinu s resocializačným programom (ďalej len „CDR s RP“).

Vzhľadom na potreby aplikačnej praxe Ústredie PSVaR (v zmysle aktualizovaných koncepčných zámerov) od 1.7.2017 postupne vytváralo podmienky pre vznik špecializovaných samostatných skupín pre deti drogo a inak závislé po skončení liečby na základe odporúčania poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v tom čase detských domov (ďalej len "DeD") v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti (špecializované samostatné skupiny v DeD Semeteš, Trenčín Lastovička – objekt Horné Orechové, Studienka, Bratislava a DeD Šarišské Michaľany - v objekte kpt. Nálepku 45/22, Šarišské Michaľany).

S účinnosťou od 1.1.2018 bolo zriadené Ústredím PSVaR CDR Semeteš s kapacitou pracoviska Semeteš 20 miest. Následne bolo počas roka 2018 otvorené pracovisko Horné Orechové, s kapacitou 16 miest. S ohľadom na potrebu resocializácie detí sa CDR Semeteš počas roka 2018 vyprofilovalo na prijímanie detí drogo a inak závislých a pracovisko Horné Orechové sa špecializovalo na prijímanie detí s poruchou správania v dôsledku užívania alkoholu, drog, alebo patologického hráčstva.

V tejto súvislosti je potrebné informatívne uviesť, že CDR Semeteš, ktoré vykonáva RP sa v súčasnosti člení na pracoviská:

- Semeteš (kapacita 20 miest, dve skupiny) sa špecializuje na prijímanie maloletých detí závislých od alkoholu, drog alebo patologického hráčstva,
- Horné Orechové (kapacita 16 miest, 2 špecializované samostatné skupiny,) sa špecializuje na prijímanie maloletých detí s poruchou správania v dôsledku užívania alkoholu, drog alebo patologického hráčstva,
- Röntgenova (s kapacitou 8 miest, 1 špecializovaná samostatná skupina), ktoré doposiaľ nebolo otvorené, nakoľko ho nebolo možné personálne obsadiť,
- Šarišské Michaľany ukončili rekonštrukčné práce koncom roka 2020, počas nasledujúceho obdobia prebehne zabezpečovanie a zariaďovanie pracoviska a bude otvorené podľa potreby obsadenosti ostatných pracovísk.

Situácia sa postupne ustálila a Ústredie PSVaR na účely zabezpečenia potrebného počtu miest na resocializáciu závislostí pobytovou formou na rok 2020 určilo celkovú potrebu:

- a) pre všetky kraje SR 80 miest na zabezpečenie výkonu neodkladného opatrenia/ výchovného opatrenia nariadeného súdom v CDR s resocializačným programom pre maloletých klientov, ktoré majú udelenú akreditáciu MPSVR SR alebo sú zriadené Ústredím PSVaR.
- b) 465 miest pre všetky kraje SR na zabezpečenie výkonu pobytového opatrenia na základe dohody s CDR s RP – pre maloletých a plnoletých klientov.

Podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o SPODaSK a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je vykonávanie RP pre deti v CDR s RP podmienené:

- u maloletých detí predchádzajúcim poskytnutím zdravotnej starostlivosti v špecializačnom odbore detská psychiatria v ústavnom zdravotníckom zariadení v rozsahu najmenej 4 týždňov a

odporúčaním lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore detská psychiatria absolvovanie pobytu v CDR s RP.

- u plnoletých fyzických osôb odporúčaním lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria.

Ústredie PSVaR však disponovalo zo strany sociálnych kurátorov úradov PSVaR informáciami, že ústavné zdravotnícke zariadenia nemajú vytvorenú dostatočnú lôžkovú kapacitu pre liečbu detí, čím nebola splnená zákonná podmienka dĺžky hospitalizácie pred umiestnením na pobytové opatrenie do CDR s RP. Tento problém bol komunikovaný so zástupcami rezortu zdravotníctva, ktoré na rok 2020 vytvorilo potrebné kapacity vo Fakultnej nemocnici Prešov, ktoré však z dôvodu pandemickej situácie nakoniec neboli k dispozícii. CDR s RP zabezpečujú taktiež nadväznú špecializovanú ambulantnú zdravotnú starostlivosť, ktorá je:

- a) poskytovaná lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore detská psychiatria, ak sa vykonáva RP pre dieťa,
- b) lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria, ak sa vykonáva RP pre plnoletú fyzickú osobu.

V hodnotiacom období 2014/2015/2016/2017/2018/2019/2020 bola teda v rámci priorit a aktuálnej potreby, určená celková potreba miest v celkovom počte 50 pre deti/ 75 pre deti/ 75 pre deti/ 75 pre deti/ 73 pre deti / 70 pre deti a 470 pre plnoleté fyzické osoby/ 80 pre deti a 465 pre plnoleté fyzické osoby, pričom uzatvorených zmlúv s RS/CDR s RS bolo od roku 2015 v celkovom počte 123/152/119/84/16/16 a poskytnutá a vyplatená suma na tento účel bola od roku 2015 v celkovej výške 808.888,50,- EUR/ 1.087.255,- EUR/ 1.002.877,60,- EUR/ 606.332,92,- EUR/ 5.580.000,- EUR/ 5.870.000,- EUR.

V záujme posilnenia výkonu kontrolnej činnosti bol v roku 2017 zriadený Referát výkonu kontroly opatrení SPODaSK, ktorý je v súčasnosti zaradený do pôsobnosti odboru kontroly Ústredia PSVaR, ktorý v roku 2017/2018/2019/2020 ukončil celkovo 5/3/1/2 kontrol v CDR s RP. Je potrebné uviesť, že CDR s RP neprerušili v roku 2020 vykonávanie resocializačných programov ani počas pandémie COVID – 19 (a nasl.) a pri dodržiavaní prísnych hygienických oparení zvládli príkladne tak poskytovanie resocializačných programov ako aj ochranu života a zdravia svojich klientov. Rovnaká situácia bola aj vo vykonávaní rôznych programov projektov pre drogovu a inak závislých a rizikové skupiny akreditovanými subjektmi, ktoré nevykonávajú svoju činnosť pobytovou formou. Aj tieto subjekty vykonávali opatrenia v potrebnom, aj keď v hygienickom opatreniam prispôbenom rozsahu a obsahu.

V neposlednom rade je potrebné uviesť aj neprerušovaný výkon opatrení sociálnej kurately pre deti aj dospelých orgánov SPOD a SK nielen počas vyhlásenej mimoriadnej situácie, ale aj počas celej doby vyhláseného núdzového stavu. Podpora spolupráce zainteresovaných subjektov za účelom riešenia aktuálnych problémov cieľovej skupiny drogovu a inak závislých detí a plnoletých fyzických osôb bola kontinuálne a plánovane zabezpečovaná počas celého hodnoteného obdobia osobitne prostredníctvom tematických pracovných stretnutí najmä pre zástupcov úradov PSVaR a resocializačných stredísk/CDR s RP a pre ďalšie zainteresované subjekty.

V rámci dotačného systému MPSVR SR bola počas celého hodnotiaceho obdobia podporovaná realizácia programov aj s protidrogovým zameraním. Dotácie MPSVR SR za uvedeným účelom boli poskytnuté v roku 2015 v celkovej sume 64.500,-EUR, v roku 2016 v celkovej sume 83.200,- EUR, v roku 2017 v celkovej sume 46.100,-EUR, v roku 2018 v celkovej

sume 47.645,- EUR, v roku 2019 v celkovej sume 34.300,- EUR, v roku 2020 v celkovej sume 11.600,- EUR.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MŠVVŠ SR plní priority v oblasti **znižovania dopytu po drogách**. V rámci uvedeného realizuje aktivity v oblasti prevencie s cieľom **zvýšiť vek prvoužívateľov psychoaktívnych látok** a prispieť k zníženiu počtu drogovovo závislých mladých ľudí, ako aj k znižovaniu škôd spôsobených užívaním, resp. zneužívaním drog. Realizácia prevencie drogových závislostí v rezorte školstva je zameraná **na výchovu a vzdelávanie** (v predškolskej výchove, v školskom systéme, ako aj pri mimoškolskej a záujmovej činnosti); aktívnu ochranu detí a žiakov pred sociálno-patologickými javmi; odbornú psychologickú, preventívnu a poradenskú starostlivosť; spoluprácu s rodičmi a zákonnými zástupcami detí a žiakov a na reedukáciu a resocializáciu.

V oblasti regionálneho školstva sú ciele NPS zakomponované do inovovaných **štátnych vzdelávacích programov** prostredníctvom profilu absolventa príslušného stupňa vzdelávania, v ktorom je formulovaná požiadavka, aby každý žiak - absolvent základnej a strednej školy chápal dôležitosť ochrany svojho zdravia a uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu vo svojom každodennom živote.

MŠVVŠ SR každoročne pripravuje a uverejňuje odporúčania pre školy a školské zariadenia v rámci tzv. **Pedagogicko-organizačných pokynov** (resp. v **Sprievodcovi školským rokom**), napr. taxatívne vymedziť v školskom poriadku preventívne opatrenia proti užívaniu a šíreniu legálnych a nelegálnych drog v škole; realizovať prevenciu drogových závislostí a prevenciu delikvencie a kriminality ako integrálnu súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu; venovať zvýšenú pozornosť odbornej garancii programov a vopred si preveriť ponúkané preventívne aktivity a programy s cieľom predísť prípadnému nežiaducemu vplyvu laických a neodborných aktivít, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na deti a žiakov; pripraviť a realizovať opatrenia na ochranu detí a žiakov pred všetkými formami fyzického alebo psychického násillia, poškodenia alebo zneužitia, zanedbávania alebo nedbalého zaobchádzania, týrania alebo vykorisťovania vrátane sexuálneho zneužívania a detskej pornografie. Je odporúčaný aj priebežný monitoring správania sa detí a zabezpečenie primeraných opatrení na ich ochranu v prípade podozrenia na porušovanie ich zdravého osobnostného vývinu. Zdôrazňuje sa aj potreba spolupráce vedenia školy a zákonných zástupcov dieťaťa so školským psychológom a odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len "CPPPaP").

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

MS SR v protidrogovej oblasti kladie dôraz na obmedzenie šírenia užívania drog v spoločnosti, vzniku škôd s tým spojených, na poškodzovanie zdravia spôsobeného užívaním drog a obchodovaním s nedovolenými drogami a inými návykovými látkami. V rámci svojej činnosti zhromažďuje relevantné podnety a podklady zaoberajúce sa problematikou protidrogovej legislatívy, na základe ktorých sa pripravujú legislatívne návrhy týkajúce sa predmetnej problematiky.

MS SR spolupracuje pri plnení úloh so Zborom väzenskej a justičnej stráže (ďalej len "ZVJS"), kde sú realizované úlohy v oblastiach zníženia dopytu po drogách a zníženia ponuky drog. ZVJS v úzkej spolupráci s príslušnými odborníkmi MS SR, ako výkonná zložka protidrogovej problematiky v rezorte spravodlivosti, realizuje v rámci ústavov na výkon väzby, ústavov na výkon

trestu odňatia slobody a nemocníc pre obvinených a odsúdených, opatrenia v oblasti zníženia dopytu po drogách a zníženia ponuky drog, ktoré sa stali súčasťou aj „**Hlavných úloh zboru**“.

Úlohou ZVJS v oblasti znižovania dopytu po drogách je zamedzenie prieniku nekontrolovateľného šírenia drog do ústavov, organizovanie metodických a výučných programov pre príslušníkov ZVJS formou cyklického vzdelávania, zabezpečenie osvetovo-vzdelávacích, kultúrno-osvetových a iných aktivít zameraných na prevenciu užívania drog, zabezpečenie vykonávania súdom uloženého protitoxikomanického a protialkoholického ochranného liečenia, zabezpečenie spolupráce s probačnými a mediačnými úradníkmi pri zaobchádzaní s odsúdenými vo výstupných oddieloch, zabezpečenie ďalšieho prevádzkovania a rozširovania bezdrogových zón. V oblasti znižovania ponuky po drogách ZVJS využíva služobných psov a testovacie skriningové sady na zachytávanie drog smerujúcich do ústavov.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

MH SR je jedným z orgánov štátnej správy, ktorý v rámci svojej pôsobnosti kontroluje dodržiavanie zákona č. 331/2005 Z. z. o orgánoch štátnej správy vo veciach drogových prekurzorov a eviduje a vyhodnocuje hlásenia prevádzkovateľov a používateľov o medzinárodnom obchode s určenými látkami a o uvádzaní určených látok na trh. V súlade s osobitnými predpismi vydáva, dočasne pozastavuje a zrušuje povolenia na dovoz a vývoz určených látok a vydáva predvývozné oznámenia.

Údaje zo spracovaných ročných hlásení prevádzkovateľov a používateľov, ako aj údaje o ich dovozoch a vývozočoch sú súčasťou ročnej správy o drogových prekurzoroch - FORM D, ktoré SR poskytuje Európskej komisii (ďalej len "EK") a následne aj INCB v súlade s Dohovorom OSN vo Viedni. Na základe získaných údajov z hlásení MH SR vypracováva podnety na výkon kontrol u prevádzkovateľov/ používateľov.

S cieľom skvalitnenia a zefektívnenia riešenia problémov ochrany pred drogami na celoeurópskej úrovni, MH SR aktívne spolupracuje s príslušnými kompetentnými orgánmi členských krajín EÚ poverenými pre oblasť drogových prekurzorov.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

MK SR naplňa ciele boja proti drogám prostredníctvom organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, ktoré zabezpečujú aktivity súvisiace aj s (proti)drogovou problematikou, a to najmä v oblasti **prevencie zameranej predovšetkým na cieľovú skupinu detí a mládeže**. Najčastejšie ide o organizovanie kultúrno-osvetových aktivít, ktorých cieľom je zmysluplné trávenie voľného času s dôrazom na výchovu k prosociálnosti a prokultúrnosti. Rovnako je pozornosť zameraná na neformálne vzdelávanie a publikačnú činnosť. Dôležitým poslaním MK SR je nastavením relevantného právneho rámca **ochraňovať maloletých pred nevhodnými obsahmi audiovizuálnych diel**. S ohľadom na osobitosti jednotlivých vekových skupín, a to uplatňovaním **Jednotného systému označovania programov v audiovizuálnych službách**, ktorého kontrolu uplatňovania vykonáva Rada pre vysielanie a retransmisiu¹⁴, ako aj uplatňovania špecifik reklamy (zákaz reklamy tabakových výrobkov a regulovaná reklama na alkohol) v audiovizuálnych službách.

¹⁴ [správy - Rada pre vysielanie a retransmisiu \(rvr.sk\)](#) – právny rámec

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

MO SR realizuje aktivity v oblasti **znižovania dopytu po drogách** a v prierezovej téme - informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie. Dôraz kladie na realizáciu **vzdelávania** profesionálnych vojakov, zamestnancov a kadetov so zameraním na predchádzanie užívania drog a rizík s tým spojených. Cieľom vzdelávacích aktivít je formovať pozitívne postoje profesionálnych vojakov, zamestnancov a kadetov k zdravému životnému štýlu a prispievať k uvedomeniu si negatívnych dopadov užívania drog na ich osobné životy, pracovný výkon a trestnoprávných dôsledkov ich užívania.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

MPRV SR v súlade zákonom č. 139/1998 Z. z. ako aj osobitnými predpismi (nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1307/2013, delegované nariadenie EK č. 639/2014 a vykonávacie nariadenie EK č. 809/2014) **kontroluje zaobchádzanie s OPL** v rámci svojej rezortnej pôsobnosti. Medzi opatrenia v oblasti **znižovania ponuky drog** v podmienkach rezortu patrí **odhaľovanie nelegálneho pestovania rastlinných drog** v rámci výkonu štátnej správy na úseku OPL pri dohľade nad zneškodňovaním zvyškov porastu maku siateho alebo konopy, makovej slamy a nad pestovaním konopy siatej. Na základe Vyhlášky č. 365/2007 Z. z. MPRV SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vykonávaní odrodových skúšok pestovaných rastlín, patrí mak siaty a konopa siata medzi plodiny, u ktorých **Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave** (ďalej len "ÚKSUP") vykonáva technologické rozbory pri registrácii odrôd maku siateho v makovine (v suchej slame-tobolka a časť stonky) obsah morfinu, obsah kodeínu, obsah tebaínu, obsah narkotínu, v úrode semena obsah oleja, obsah mastných kyselín.

ÚKSUP vykonáva monitoring pestovania a narábania s makom siatym po zbere, monitoring nad konopou siatou a monitoring nad pestovaním nelegálnej konopy indickej (*Cannabis indica*). V súvislosti s podmienkami pestovania konopy siatej podľa legislatívy EÚ, **Pôdohospodárska platobná agentúra** (ďalej len „PPA“) v rámci dohľadu nad pestovaním konopy siatej spolupracuje s ÚKSUP, ktorý zabezpečuje vyhodnotenie merateľných ukazovateľov zaobchádzania s OPL. Všetky úkony a zistenia súvisiace s dohľadom nad legálnym pestovaním konopy siatej sú vyhodnocované a spracované v Informačnom administratívnom a kontrolnom systéme. Na základe výstupu sú skontrolované všetky plochy obsiate konopou siatou.

ÚKSUP realizuje u vybraných žiadateľov odber reprezentatívnych vzoriek konopy siatej na určenie obsahu tetrahydrokanabinolu v odrodách a vykonáva kontroly nelegálneho pestovania konopy siatej. V prípade zistenia sa táto skutočnosť oznamuje orgánom činným v trestnom konaní.

1.3. Právny a politický kontext

1.3.1. Slovenský politický kontext

Stratégia vychádza zo zásad, ktoré sú zakotvené v legislatívnom rámci SR. Cieľom je chrániť a zvyšovať blaho spoločnosti a jednotlivcov, chrániť verejné zdravie, poskytovať vysoký stupeň bezpečnosti pre širokú verejnosť a zabezpečiť multidisciplinárny, integrovaný, vyvážený a faktami podložený prístup k drogovej problematike.

K najdôležitejším dokumentov patrí Ústava SR, ktorá hovorí že "Každý má právo na ochranu zdravia" (Čl. 40)¹⁵. Ďalším zo strategických materiálov je Programové vyhlásenie vlády SR

¹⁵ https://www.slov-lex.sk/static/pdf/1992/460/ZZ_1992_460_20210101.pdf

na obdobie rokov 2020-2024, ktoré akcentuje poskytovanie kvalitnej a dostupnej zdravotnej starostlivosti (Zlepšenie starostlivosti o zdravie obyvateľstva)¹⁶; presadzovanie alternatívnych trestov pri drogovej trestnej činnosti (Trestná politika štátu a väzenstvo) ako aj posilnenie systémového financovania mimovládnych organizácií, ktoré sa venujú ochrane pred závislosťami a ich prevencii (Ľudské práva a občianska spoločnosť). V súčasnosti ku kľúčovým materiálom radíme "**Víziu a stratégiu rozvoja Slovenska do roku 2030**" – dlhodobú stratégiu udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030". Materiál v rámci časti venovanej Integrovanému rozvojovému programu I. – Ochrana a rozvoj zdrojov, veľmi jasne zdôrazňuje zameranie na zdravý životný štýl. Predovšetkým prostredníctvom znenia prioritného kroku:

- I.3.4. - Vytvorenie systému systematickej prevencie, včasnej diagnostiky a intervencie, vrátane systému výchovy a osvetu v oblasti zdravého životného štýlu a duševného zdravia, vrátane boja so závislosťami
- I.3.8. - Podpora zdravého životného štýlu a zodpovednosti za vlastné zdravie a prevenciu chorôb, vrátane zvýšenia úrovne zaočkovania populácie, zdravého stravovania a prevencie psychických porúch.“

Netreba zabúdať na pripravované **Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých samosprávnych krajov**, ktoré rovnako akcentujú problematiku zdravého životného štýlu, potrebu prevencie, atď. OKPS informovalo jednotlivých tvorcov predmetných programov o tvorbe Stratégie s možnosťou vzájomnej koordinácie uvedených strategických materiálov.

Predchádzajúca NPS nadväzovala na národné protidrogové stratégie SR schválené vládou SR s cieľom zabezpečenia kontinuity a nadväznosti na predchádzajúce ciele a priority s prihliadnutím k aktuálnej situácii a vývoju drogovej problematiky vo svete ako aj v SR.

1.3.2. Európsky a medzinárodný politický kontext - východiska pre tvorbu materiálu

Jedným z kľúčových východísk pre tvorbu slovenskej politiky v oblasti drog, okrem poznatkov získaných pri vykonávaní predchádzajúcich protidrogových stratégií SR, aktuálnej domácej situácie, sú aj poznatky a informácie týkajúce sa medzinárodnej situácie a vplyvu na SR.

SR úzko spolupracuje so zahraničnými inštitúciami, ktoré sa protidrogovej problematike venujú - a to s UNODC, ktorý je lídrom v boji proti nezákonným drogám a medzinárodnému zločinu a s INCB, ktorá predstavuje nezávislý orgán na monitorovanie implementácie dohovorov OSN v oblasti kontroly narkotík so sídlom vo Viedni. Ďalším dôležitým subjektom zaoberajúcim sa drogovou problematikou je HDG, ktorá spadá pôsobnosťou pod Radu EÚ. Z pohľadu drogovej problematiky je veľmi dôležité spomenúť aj Pompidou Group pri Rade Európy, ktorej je SR členom.

SR, ako člen EÚ rešpektuje všeobecný politický rámec a hlavné priority EÚ. Pri tvorbe kľúčových materiálov a politik vychádza z relevantných materiálov EÚ.

Hlavným východiskom pre tvorbu Stratégie je **Stratégia EÚ v oblasti drog na obdobie rokov 2021-2025 (ďalej len "Stratégia EÚ")**¹⁷, pri príprave ktorej sa čerpalo aj z Protidrogového programu a akčného plánu EÚ na boj proti drogám na roky 2021-2025, Stratégie EÚ pre bezpečnostnú úniu (na roky 2020 - 2024) a ďalších materiálov.

¹⁶ https://www.vlada.gov.sk/data/files/6483_programove-vyhlasenie-vlady-slovenskej-republiky.pdf

¹⁷ <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2020/12/18/council-approves-the-eu-drugs-strategy-for-2021-2025/>

1.3.2.1. Stratégia EÚ pre bezpečnostnú úniu (na roky 2020-2024)¹⁸

Stratégia EÚ pre bezpečnostnú úniu (ďalej len "Stratégia pre bezpečnosť") je komplexným materiálom zaoberajúcim sa bezpečnosťou EÚ ako takou a súčasne bezpečnosťou jednotlivých členských štátov. Medzi najdôležitejšie oblasti (vo vzťahu k drogovej problematike) v rámci EÚ patrí **počítačová kriminalita, kybernetická bezpečnosť, nové technológie, vzostup využívania internetu, využívanie umelej inteligencie, šifrovanie, kryptomeny, atď.**

Súčasná spoločnosť je závislá od digitálnych infraštruktúr, technológií a online systémov, ktoré umožňujú obchodovať, konzumovať výrobky a využívať služby. Závislosť od online prostredia vytvára priestor na vlnu **počítačovej kriminality**, kde sa páchatelia trestnej činnosti rýchlo prispôbujú novým technológiám a využívajú ich vo svoj prospech. Boj proti počítačovej kriminalite a zneužívaniu internetu na nelegálnu činnosť by sa mal stať strategickou prioritou v celej EÚ.

Ako sa uvádza v Stratégii pre bezpečnosť - celosvetovo sú len 4% internetových lekární prevádzkovaných v súlade so zákonom, 30 000 - 35 000 nezákonných lekární funguje online a do legitímneho dodávateľského reťazca s liekmi prenikajú falzifikáty a falšované lieky. **Medzinárodný obchod s falšovanými liekmi** dosiahol hodnotu 38,9 miliárd EUR¹⁹. Trh s nelegálnymi drogami je aj naďalej najväčším zločineckým trhom v EÚ, pričom jeho minimálna hodnota v EÚ sa ročne odhaduje na 30 miliárd EUR.²⁰

V dôsledku krízy spôsobenej ochorením COVID-19 došlo k *obrovskému nárastu online podvodov* a nárastu zneužitia v rámci organizovanej trestnej činnosti. Hospodárske straty v dôsledku organizovanej trestnej činnosti a korupcie sa ročne odhadujú na úrovni od 218 do 282 miliárd EUR²¹. V roku 2017 bolo v Európe vyšetrovaných viac ako 5 000 organizovaných zločineckých skupín²². Z hore uvedeného vyplýva potreba zvýšenia úsilia v boji proti organizovanej trestnej činnosti a to aj na medzinárodnej úrovni.

Viac ako tretina organizovaných zločineckých skupín pôsobiacich v EÚ je zapojená do výroby a distribúcie drog alebo obchodovania s nimi. Drogová závislosť spôsobila v roku 2019 v EÚ viac ako 8 000 úmrtí v dôsledku predávkovania²³. Väčšina obchodovania s drogami sa uskutočňuje cezhranične, pričom veľká časť zisku sa infiltruje do legálneho hospodárstva. Zisky organizovaných zločineckých skupín v EÚ sa odhadujú na 110 miliárd EUR ročne. Je potrebné vytvoriť právne predpisy o **konfiškácii a vymáhaní majetku** pochádzajúceho z trestnej činnosti, aby sa zabránilo použitiu týchto prostriedkov na pokračovanie trestnej činnosti ako aj infiltrovaní sa do legálneho hospodárstva a prania špinavých peňazí (pochádzajúcich aj z drogovej trestnej činnosti). V súčasnosti dochádza ku konfiškácii iba 1% týchto ziskov.

Jedným zo spôsobov ako zabrániť uvedeným aktivitám je **výmena informácií a spolupráca medzi krajinami EÚ**. Dôležitým nástrojom EÚ na podporu spolupráce členských štátov pri presadzovaní práva je Schengenský informačný systém, ktorý sa používa na výmenu údajov v reálnom čase o hľadaných a nezvestných osobách a predmetoch, nakoľko dochádza k podvodom

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605&from=SK>

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605&from=SK> ; str.5

²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605&from=SK> ; str.5

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605&from=SK> ; str. 19

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605&from=SK> ; str. 19.

²³ https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11364/20191724_TDAT19001SKN_PDF.pdf ; str.79

V roku 2017 bolo v EÚ zaznamenaných minimálne 8 238 smrteľných prípadov predávkovania v dôsledku užitia jednej alebo viacerých nelegálnych drog.

týkajúcim sa cestovných dokladov, ktoré umožňujú utajený pohyb páchatel'ov aj pri obchode s drogami. Boj proti organizovanej trestnej činnosti, počítačovej kriminalite a terorizmu si vyžaduje **inovácie, inovačné technológie**, ktoré by sa mali stať strategickým nástrojom nielen proti súčasným hrozbám ale aj pri predvídaní budúcich rizík. Preto je potrebné **zlepšovať technické a ľudské kapacity v rámci kybernetickej bezpečnosti**. Pandémia COVID-19 zdôraznila dôležitosť digitalizácie vo všetkých oblastiach hospodárstva a spoločnosti EÚ.

1.3.2.2. Protidrogový program a akčný plán EÚ na boj proti drogám na roky 2021-2025 (ďalej len "Protidrogový program EÚ")²⁴

Zásadným posunom je okrem dvoch doterajších kľúčových oblastí – ponuky drog a dopytu po drogách **akcent na novú samostatnú tretiu oblasť, a to znižovanie škodlivých zdravotných a sociálnych dôsledkov užívania drog.**

Aktuálna situácia EÚ v drogovej oblasti

Súčasná situácia v EÚ je charakterizovaná vysokou dostupnosťou prírodných aj syntetických drog a to predovšetkým ich vysokým stupňom čistoty a účinnosti, ktorých cena je zvyčajne rovnaká, alebo nižšia, ako bola v rámci posledného desaťročia. V dôsledku užívania heroínu a iných opioidov je evidovaný najvyšší podiel škôd na zdraví súvisiacich s drogami. Kľúčovým koridorom na dovoz heroínu do EÚ je Balkánska trasa, kde západný Balkán je stále významným zdrojom zachyteného rastlinného kanabisu. Trh s kokaínom je po kanabise druhým najväčším trhom s nelegálnymi drogami v EÚ. Pašovanie drog sa uskutočňuje aj prostredníctvom kontajnerovej dopravy, v dôsledku čoho sa v prístavoch nachádzajú veľké množstvá drog. Kanabis a syntetické drogy sa okrem dovozu vyrábajú aj v rámci EÚ. NPL sú prevažne dovážané z Číny a Indie, ktoré sú aj hlavným zdrojom drogových prekurzorov. Nakoľko pre súčasný svet je charakteristická vysoká prepojenosť činností, komunikácie, pohybu tovaru a ľudí, adekvátne k tomu je potrebné prijať opatrenia na medzinárodnej úrovni, koordinovať činnosti proti nelegálnym aktivitám.

Ciele a hlavné zásady protidrogovej politiky EÚ

Cieľom Protidrogového programu EÚ je chrániť občanov prostredníctvom koordinovaných opatrení, ktoré budú:

- 1) mať významný a merateľný dopad na bezpečnostné a zdravotné problémy spôsobené užívaním drog a drogovou činnosťou;
- 2) riešiť priame aj nepriame dôsledky súvisiace s drogami vrátane spojitosti s násilím a inými formami závažných trestných činov, súvisiacich zdravotných a spoločenských problémov, poškodenia životného prostredia a zároveň budú zvyšovať informovanosť verejnosti a politiky o problémoch súvisiacich s drogami.

Protidrogový program EÚ sa zakladá na týchto hlavných zásadách:

- a) Základné hodnoty EÚ a základné zásady práva EÚ: rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, sloboda, demokracia, rovnosť, solidarita, zásady právneho štátu, bezpečnosť a ľudské práva.

- b) Multidisciplinárny prístup: potrebná spolupráca partnerov na vnútroštátnej úrovni, inštitúcií, orgánov a agentúr EÚ (EMCDDA a Europol), ako aj sektorových organizácií a organizácií občianskej spoločnosti.
- c) Integrácia do vonkajšej činnosti EÚ: prístup a ciele Protidrogového programu EÚ v rámci vonkajšej činnosti EÚ presadzovať koordinovaným a integrovaným spôsobom.
- d) Reakcie založené na vede a dôkazoch a podpora inovácií: zintenzívniť úsilie týkajúce sa vývoja, prijatia a použitia nových technológií na lepšie monitorovanie, analyzovanie a reagovanie na trendy a hrozby nelegálnych trhov s drogami a na zlepšenie pripravenosti reagovať na rýchle zmeny.

2. OBSAH STRATÉGIE

2.1. I. Znižovanie ponuky drog

Hlavná priorita: Zníženie ponuky drog, posilnenie bezpečnosti

Cieľ 1. Rozkladať organizované zločinecké skupiny zaoberajúce sa drogovou trestnou činnosťou, ktoré pôsobia alebo vznikli v členských štátoch EÚ, alebo sa na ne zameriavajú pri páchaní drogovej trestnej činnosti, riešiť prepojenia s inými bezpečnostnými hrozbami a zlepšovať predchádzanie trestnej činnosti.

***Priorita 1.1.:** Zamerať sa na vysokorizikové organizované zločinecké skupiny, ktoré sú aktívne na trhoch s OPL, prekuzormi a pre-prekuzormi v rámci EÚ vrátane skupín pôsobiacich na cezhraničnej úrovni:*

- *stanoviť priority v synergii s cyklom politik EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti (EMPACT),*
- *narušovať zločinecké obchodné modely, najmä modely podporujúce spoluprácu medzi rôznymi zločineckými skupinami,*
- *odhaľovať prepojenia s inými bezpečnostnými hrozbami.*

Zodpovedné subjekty: MV SR.

***Priorita 1.2.:** Monitorovať, zmrazovať a konfiškovať príjmy pochádzajúce z drogovej trestnej činnosti ako aj odhaľovať nástroje a metódy používané organizovanými zločineckými skupinami zapojenými do obchodovania s OPL a prekuzormi.*

Zodpovedné subjekty: MV SR, MF SR.

***Priorita 1.3.:** Zabezpečiť užšiu spoluprácu a koordináciu operatívnych činností (napríklad kontrolovaných dodávok a spoločných vyšetrovacích tímov) v rámci EÚ, dotknutými tretími krajinami a Europolom, zintenzívniť spoluprácu s Eurojustom v súvislosti so súdnym stíhaním. Rozvíjať spoluprácu so všetkými zainteresovanými rezortmi, orgánmi a inštitúciami s cieľom zvyšovania efektivity pri odhaľovaní drogovej trestnej činnosti.*

Zodpovedné subjekty: MV SR, MF SR, MS SR.

***Priorita 1.4.:** Zabezpečiť prístup orgánom činným v trestnom konaní k finančným informáciám umožňujúcim vykonávať účinné finančné vyšetrovanie skupín organizovaného zločinu súvisiacich s drogami prostredníctvom:*

- *využívania informácií, ktoré majú k dispozícii finančné spravodajské jednotky (FIU) za podmienok stanovených v smernici o využívaní finančných informácií (smernica EÚ 2019/1153),*

- efektívnejšieho využívania informácií zhromaždených úradmi pre vyhľadávanie majetku na identifikáciu a sledovanie ziskov spojených s obchodovaním s drogami s cieľom ich možného následného zmrazenia a konfiškácie,
- vykonávanie príkazov na zaistenie a konfiškáciu majetku v súlade s platnou legislatívou EÚ,
- školenie vyšetrovateľov a prokurátorov so zameraním na deternatívne systémy bankovníctva a prevod peňazí používaných skupinami organizovaného zločinu zabezpečujúcich sa drogovou trestnou činnosťou (napr. Hawala).

Zodpovedné subjekty: MV SR.

Priorita 1.5.: Zamerať sa na oblasť odhaľovania nových metód páchania drogovej trestnej činnosti spojených s technológiami využívanými na komunikáciu organizovanými zločineckými skupinami zaoberajúcimi sa drogovou trestnou činnosťou.

Zodpovedné subjekty: MV SR.

Priorita 1.6.: Propagovať a podporovať najlepšie postupy Európskej siete na prevenciu kriminality (EUCPN) a ďalších projektov s cieľom znížiť recidívu mladých páchatel'ov trestnej činnosti súvisiacej s drogami, napr. podporovať opatrenia vytvárajúce prostredie pre ochranu komúní ovplyvnených konzumáciou a predajom drog, alebo drog v súlade s medzinárodne uznávanými normami kvality.

Zodpovedné subjekty: MV SR.

Priorita 1.7.: Predchádzať trestnej činnosti súvisiacej s drogami s osobitným dôrazom na potrebu bojovať proti násiliu, obmedzovať korupciu a riešiť zneužívanie zraniteľných skupín riešením základných faktorov, ktoré vedú k ich zapojeniu na trhoch s nelegálnymi drogami.

Zodpovedné subjekty: MV SR.

Cieľ 2. Zamerať sa na odhaľovanie nelegálneho veľkoobchodu s drogami a drogovými prekurzormi na vstupných a výstupných miestach EÚ

Priorita 2.1.: Podporovať odhaľovanie nezákonného obchodovania s OPL a prekurzormi na vstupných a výstupných bodoch EÚ:

- posilňovaním a presadzovaním práva na základe policajných a colných analýz rizík, metód vyšetrovania a ďalších príslušných politik, kontrol a postupov na boj proti obchodovaniu s drogami,
- zabezpečením štruktúrovanej koordinácie a spolupráce ako aj výmeny spravodajských informácií o trestných činoch v reálnom čase a koordinované vyšetrovanie v EÚ využitím služieb príslušných agentúr EÚ, napr. Europol a Frontex,
- zabezpečením výmeny informácií v reálnom čase medzi príslušnými orgánmi na vstupných, výstupných bodoch s priamym prepojením na SIENA.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MF SR.

Priorita 2.2.: Rozvíjať spoluprácu s príslušnými orgánmi civilného letectva, prípadne riešenej dopravy s cieľom zabezpečiť účinné a efektívne vyšetrovanie a odhaľovanie drog na letiskách a v prístavoch, pričom sa zohľadnia príslušné medzinárodné predpisy a nástroje vydané Organizáciou práce (ILO) a Medzinárodnej námornej organizácie (IMO). Posilniť medzinárodnú spoluprácu s orgánmi námorného a civilného letectva v kľúčových partnerských krajinách pozdĺž hlavných trás obchodovania s drogami, podľa potreby prostredníctvom formálnych dohôd.

Zodpovedné subjekty: MV SR

Priorita 2.3.: Prostredníctvom Europolu rozvíjať a posilňovať výmenu informácií a spoločné vyšetrovania s tretími krajinami a regiónmi, ktoré tvoria hlavný zdroj alebo tranzitný uzol drog ovplyvňujúci členské štáty. Využívať služby Europolu na podporu a propagáciu súvisiacich aktivít a na zjednodušenie výmeny informácií so styčnými dôstojníkmi členských štátov pôsobiacich v štátoch pôvodu OPL, prekursoroch a pre-prekursoroch.

Zodpovedné subjekty: MV SR.

Cieľ 3. Zameriť sa na zneužívanie logistických a digitálnych kanálov využívaných na distribúciu stredných a malých množstiev nelegálnych drog. V spolupráci so súkromným sektorom zlepšiť zaistenie nelegálnych látok pašovaných týmto spôsobom

Priorita 3.1.: Zameriť sa na boj proti zneužívaniu digitálnych technológií zneužívaných na obchodovanie s OPL a prekuzormi.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MF SR.

Priorita 3.2.: Zameranie sa na obchodovanie s drogami prostredníctvom poštových služieb a služieb expresného doručovania.

Zodpovedné subjekty: MF SR.

Priorita 3.3.: Posilnenie monitorovania a vyšetrovacích metód (profilovanie, skrining), odhaľovania drogovej trestnej činnosti v prístavoch, na letiskách, vlakových a autobusových staniaciach.

Zodpovedné subjekty: MF SR, MV SR.

Cieľ 4. Zameriť sa na nezákonnú výrobu a pestovanie OPL, zabrániť zneužívaniu a obchodovaniu s drogovými prekuzormi na nedovolenú výrobu drog v súvislosti so škodami na životnom prostredí

Priorita 4.1.: Identifikovať, odhaľovať a likvidovať zariadenia na výrobu nelegálnych drog, prekuzorov a pre-prekuzorov s využitím forenzných vyšetrovaní, spravodajských informácií a vývojom a rozširovaním detekčných techník, ako aj s využitím verejno-súkromných partnerstiev a informácií a podozrivých finančných transakciách. Boj proti nedovolenému pestovaniu drog.

Zodpovedné subjekty: MPRV SR, MZ SR, MV SR.

Priorita 4.2.: Zameriť sa na boj proti zneužívaniu drogových prekuzorov, obchodovanie s nimi a vývoj alternatívnych chemických látok.

Zodpovedné subjekty: MV SR, MH SR, MZ SR.

2.2. II. ZNIŽOVANIE DOPYTU PO DROGÁCH

Hlavná priorita: Zníženie dopytu po drogách: služby v oblasti prevencie, liečby a starostlivosti

Cieľ 5. Predchádzať užívaniu drog a zvyšovať informovanosť o nežiaducich účinkoch drog

Priorita 5.1.: Zabezpečiť vykonávanie preventívnych aktivít v oblasti drogovej problematiky súvisiace so zvyšovaním informovanosti o dôsledkoch užívania OPL aj v spolupráci s orgánmi verejnej správy a inými inštitúciami a odborníkmi. Taktiež poskytovať prostredníctvom sociálnych sietí a informačných a komunikačných prostriedkov informácie o odhaľovaní drogovej trestnej

činnosti. V prípade potreby zvyšovať dostupnosť dôkazov pre ciele preventívne intervencie u mladých ľudí a iné zraniteľné skupiny

Zodpovedné subjekty: MZ SR, MV SR, MO SR.

Priorita 5.2.: Zabezpečenie, vykonávanie a v prípade potreby zvyšovanie dostupnosti environmentálnych a univerzálnych preventívnych intervencií a stratégií s cieľom zvýšiť odolnosť a zdravú životosprávu.

Zodpovedné subjekty: MZ SR, MK SR, MO SR, MŠVVŠ SR.

Priorita 5.3.: Zabezpečenie, vykonávanie a v prípade potreby zvyšovanie dostupnosti dôkazmi podložených cieleňých preventívnych intervencií pre mladých ľudí a iné zraniteľné skupiny.

Zodpovedné subjekty: MŠVVŠ SR.

Priorita 5.4.: Zabezpečenie, vykonávanie a v prípade potreby zvyšovanie dostupnosti opatrení včasnej intervencie podložených dôkazmi.

Zodpovedné subjekty: MPSVR SR, MZ SR.

Priorita 5.5.: Rozširovanie najnovších vedeckých poznatkov o prevencii a poskytovanie odbornej prípravy príslušným subjektom.

Zodpovedné subjekty: MZ SR.

Cieľ 6. Zabezpečiť prístup a posilniť služby v oblasti liečby a starostlivosti

Priorita 6.1.: Zabezpečenie dobrovoľného prístupu k službám v oblasti liečby a starostlivosti, ktoré fungujú v úzkej koordinácii a spolupráci s inými zdravotnými a sociálnymi podpornými službami.

Zodpovedné subjekty: MZ SR.

Priorita 6.2.: Podpora práce s osobami, ktoré boli alebo sú v podobnej situácii.

Zodpovedné subjekty: MZ SR.

Priorita 6.3.: Zníženie stigmatizácie.

Zodpovedné subjekty: MZ SR

Priorita 6.4.: Rozšírenie poskytovania liečby a starostlivosti, ktoré sú zamerané na osobitné potreby žien.

Zodpovedné subjekty: MZ SR

Priorita 6.5.: Realizácia modelov starostlivosti, ktoré sú vhodné pre skupiny s potrebami osobitnej starostlivosti.

Zodpovedné subjekty: MZ SR

Priorita 6.6.: Zabezpečenie a v prípade potreby zlepšenie prístupu k látkam na lekárske a vedecké účely, ich dostupnosti a vhodného používania.

Zodpovedné subjekty: MZ SR

2.3. III. RIEŠENIE ŠKÔD SÚVISIACICH S DROGAMI

Hlavná priorita: Riešenie škôd súvisiacich s drogami

Cieľ 7. Intervencie na zníženie rizík a škôd a iné opatrenia na ochranu a podporu osôb, ktoré užívajú drogy

Priorita 7.1.: Zníženie prevalencie a incidencie infekčných chorôb a iných negatívnych zdravotných a sociálnych dôsledkov užívania drog.

Zodpovedné subjekty: MZ SR.

Priorita 7.2.: Prevencia predávkovania a úmrtí súvisiacich s drogami.

Zodpovedné subjekty: MZ SR.

Priorita 7.3.: Podpora účasti občianskej spoločnosti a zabezpečenie udržateľného financovania.

Zodpovedné subjekty: MZ SR, MK SR, MPSVR SR.

Priorita 7.4.: Poskytnutie alternatív k donucovacím trestným sankciám.

Zodpovedné subjekty: MS SR.

Cieľ 8. Riešiť zdravotné a sociálne potreby osôb, ktoré užívajú drogy vo väzenskom prostredí a po prepustení

Priorita 8.1.: Zabezpečenie rovnocennosti a kontinuity poskytovania zdravotnej starostlivosti vo väzniciach a sprostredkovanie zo strany probačných služieb.

Zodpovedné subjekty: MS SR.

Priorita 8.2.: Vykonávanie opatrení podložených dôkazmi vo väzenskom prostredí s cieľom predchádzať užívaniu drog a jeho zdravotným dôsledkom a znižovať ho vrátane opatrení na riešenie rizika úmrtí súvisiacich s drogami a prenosu vírusov prenášaných krvou.

Zodpovedné subjekty: MS SR.

Priorita 8.3.: Zabezpečenie prevencie predávkovania a služieb odoslania k príslušnému špecialistovi s cieľom zabezpečiť nepretržitú starostlivosť pri prepustení.

Zodpovedné subjekty: MS SR.

Priorita 8.4.: Obmedzenie dostupnosti drog vo väzeniach.

Zodpovedné subjekty: MS SR.

2.4. IV. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Hlavná priorita: Spolupráca s členskými štátmi EÚ a príslušnými medzinárodnými organizáciami v zmysle zásad spoločnej / zdieľanej zodpovednosti a komplexného, vyváženého a na faktoch založeného prístupu v riešení drogovej problematiky – znižovaní dopytu po drogách a znižovaní ponuky drog

Cieľ 9. Posilniť medzinárodnú spoluprácu s tretími krajinami, regiónmi, medzinárodnými a regionálnymi organizáciami.

Priorita 9.1.: Prehľadovanie spolupráce, výmena informácií a súčinnosť s UNODC so sídlom vo Viedni, CND, INCB, WHO, UNAIDS a ďalšími relevantnými inštitúciami.
Zodpovedné subjekty: MZVEZ SR, MZ SR, MV SR.

Priorita 9.2.: Spolupráca a koordinácia aktivít s orgánmi a členskými štátmi EÚ v oblasti protidrogovej politiky. Zamerať úsilie v oblasti spolupráce v oblasti drog a prekurzorov, na rozvoj spolupráce s tretími krajinami, susednými krajinami a krajinami pôvodu, resp. tranzitu drog a prekurzorov.
Zodpovedné subjekty: MZ SR, MZVEZ SR, MF SR, MV SR, MŠVVŠ SR.

2.5. V. VÝSKUM, INOVÁCIA A PROGNÓZA

Hlavná priorita: Podpora výskumu, inovácií a prognóz v protidrogovej problematike

Cieľ 10. Podpora výskumu, inovácií a prognóz v protidrogovej problematike

Priorita 10.1.: Posilnenie a rozšírenie výskumných kapacít, praktickej spolupráce a podpora väčšej výmeny a využívania výsledkov.
Zodpovedné subjekty: MZ SR, MŠVVŠ SR.

Priorita 10.2.: Spolupráca s EMCDDA, Europolom, Eurojustom a národnými kontaktnými miestami siete Reitox vo výskume, inovácii a prognóze.
Zodpovedné subjekty: MZ SR.

2.6. VI. KOORDINÁCIA, RIADENIE A VYKONÁVANIE

Hlavná priorita: Koordinácia v oblasti protidrogovej politiky SR, zabezpečiť synergie, komunikáciu a účinnú výmenu informácií a názorov na podporu cieľov politiky; nabádať na aktívnu politickú diskusiu a analýzu vývoja a výziev v oblasti zneužívania drog na národnej úrovni, na úrovni EÚ a na medzinárodnej úrovni

Cieľ 11. Zabezpečenie optimálneho vykonávania stratégie, koordinácie všetkých zainteresovaných strán

Priorita 11.1.: Na základe súčinnosti zabezpečiť synergiu, ucelenosť a účinné pracovné postupy medzi príslušnými rezortmi, inštitúciami, orgánmi a iniciatívami SR.
Zodpovedné subjekty: MZ SR.

Priorita 11.2.: V rámci koordinačnej činnosti vyvážený prístup k problému drog, zacielený rovnako dôrazne na dopyt po drogách a ponuku drog, úzka spolupráca, súčinnosť a výmena informácií s ďalšími príslušnými orgánmi SR vrátane oblasti zahraničných vecí a ďalších relevantných iniciatív SR v oblasti justičných a trestných vecí, presadzovania práva, verejného zdravia a sociálnych vecí, školstva a na všetkých úrovniach (národnej, regionálnej a lokálnej).
Zodpovedné subjekty: Rada

3. SÚČASNÉ A PLÁNOVANÉ MOŽNOSTI FINANCOVANIA NAVRHOVANÝCH OPATRENÍ

Plnenie jednotlivých priorít a cieľov prostredníctvom konkrétnych opatrení nevyžaduje v súčasnosti dodatočné finančné zdroje, nakoľko uvedené úlohy sú plnené v rámci pôsobnosti

jednotlivých rezortov a z ich pridelených finančných zdrojov. Pokiaľ ide o financovanie mimovládnych neziskových organizácií a iných subjektov zapojených do protidrogových aktivít, môžu sa uchádzať aj o finančnú podporu v rámci dotácií jednotlivých rezortov na podporu protidrogových aktivít.

4. VEREJNÉ KONZULTÁCIE

Do procesu prípravy Stratégie boli zapojené nielen participujúce subjekty (viď 1.2.2.), ale aj Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR, ZMOS, mimovládne neziskové organizácie, vybraní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti pre drogovu závislé osoby.

5. KOORDINÁCIA PROGRAMU

Návrh Stratégie bol vytvorený OKPSMD v spolupráci s participujúcimi subjektmi. Návrh Stratégie po absolvovaní medzirezortného pripomienkového konania bude predložený na rokovanie Rady. Po schválení návrhu Stratégie Radou bude materiál predložený na rokovanie vlády SR.

6. HARMONOGRAM REALIZÁCIE

Ciele a priority Stratégie budú rozpracované do konkrétnych úloh prostredníctvom akčných plánov jednotlivých rezortov, ktoré sú za plnenie uvedených úloh zodpovedné. Rezortné akčné plány budú predložené na schválenie Rade najneskôr do 31.12.2021. Odpočty akčných plánov budú zodpovednými rezortmi každoročne predkladané Rade k 31.12. uvedeného roka. V roku 2025 bude vláde SR prostredníctvom Rady predložené strednodobé vyhodnotenie o plnení úloh vyplývajúcich zo Stratégie. Po skončení platnosti Stratégie Rada v roku 2027 predloží na rokovanie vlády SR Komplexnú hodnotiacu správu o plnení úloh vyplývajúcich zo Stratégie.

7. ZÁVER

Cieľom predkladanej Stratégie je pokračovať v nastavenom smerovaní protidrogovej politiky v SR, vďaka ktorej sa SR radí medzi krajiny s dobre zvládnutou drogovou problematikou.